

Смјернице о јединственој имплементацији пуне кумулације и поврата царине међу чланицама СЕФТА-е

За издавача
Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Са сједиштем у
Бону и Ешборну, Њемачка

Отворени Регионални Фонд за југоисточну Европу – Спољна трговина
(ОРФ ВТ) Змаја од Босне 7-7а

71000 Сарајево

Т: 00387 33 957 500

Ф: 00387 33 957 500

GIZ-BosnienHerzegovina@giz.de

www.giz.de

Мај 2019.

Дизајн и изглед

TDP Сарајево

Текст

Бранка Туђен

GIZ је одговоран за садржај ове публикације.

По налогу

Савезног министарства за економску сарадњу и развој (BMZ) СР Њемачке

Садржај

Опште одрицање од одговорности.....	5
Акроними/скраћенице:.....	5
Дефиниције:.....	6
1 Увод.....	9
2 Контекст.....	10
3 Дефиниција појма.....	11
4 Општи преглед - КУМУЛАЦИЈА.....	12
4.1 Врсте кумулације:.....	12
4.1.1 Билатерална кумулација.....	13
4.1.2 Дијагонална кумулација.....	15
4.1.3 Пуна кумулација.....	20
5 Специфичности пуне кумулације у земљама чланицама СЕФТА-е.....	22
5.1 Ограничена примјена одступања.....	22
5.1.1 Који доказ о поријеклу треба издати?.....	24
5.2 Изјава добављача (SD).....	25
5.2.1 Изјава добављача (за једну пошиљку).....	26
5.2.2 Дугорочна изјава добављача.....	26
5.2.3 Попуњавање Изјаве добављача.....	28
5.2.4 Чување изјава добављача и пратећих докумената.....	30
5.2.5 Административна сарадња и провјера изјава добављача.....	31
5.2.6 Посљедице нетачне Изјаве добављача.....	32
5.3 Примјер пуне кумулације - правило додате вриједности.....	33
5.4 Примјер пуне кумулације - правило процеса.....	38
6 Општи преглед - поврат царине.....	40
6.1 Забрана поврата или ослобађања од царине (no-drawback правило).....	40
6.1.1 РЕМ Конвенција и забрана поврата царина.....	40
6.2 СЕФТА и поврат царине.....	41
6.3 Примјер - правило „забране поврата царине“ насупрот правилу о „поврату царине“.....	41
6.4 Пуна кумулација и поврат царине.....	44

Анекси:	46
АНЕКС 1: Прилог II - Садржај - након укључивања Одлуке 2/2017	47
АНЕКС 2: Постојећи алати - веб странице	49
ANNEX 3: Supplier's declaration form	50
ANNEX 4: Long-term supplier's declaration form	52

Опште одрицање од одговорности

Овај усмјеравајући документ је појашњавајуће и илустративне природе и садржи информације о пуној кумулацији и могућности поврата царине у земљама чланицама СЕФТА-е. Царински прописи имају предност над садржајем овог документа и увијек их треба консултовати заједно са одредбама Протокола о поријеклу предметног Споразума о слободној трговини.

Акроними/скраћенице:

АЕХ:	Approved Exporter - Овлаштени извозник
СЕФТА:	Central European Free Trade Agreement - Централноевропски споразум о слободној трговини
СТН:	Change of Tariff Heading - Промјена тарифног броја
ДДВ:	Duty drawback - Поврат царине
ЕФТА:	European Free Trade Association - Европско удружење слободне трговине
ЕУ:	European Union - Европска унија
ЕХВ:	Ex-works price - Цијена франко фабрика
ФТА:	Free Trade Agreement - Споразум о слободној трговини
НС:	Harmonized Commodity and Coding System of tariff nomenclature - Хармонизовани робни и кодни систем царинске номенклатуре
НДДВ:	No-drawback rule - Правило о забрани поврата царина
РЕМ Конвенција:	The Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin - Регионална Конвенција о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о поријеклу
ПСР:	Product Specific Rule of Origin - Правило о поријеклу за одређени производ
СД:	Supplier's declaration - Изјава добављача
ССТ:	Споразум о слободној трговини
ВСО:	World Customs Organisation - Свјетска царинска организација

Дефиниције:

Централноевропски споразум о слободној трговини (СЕФТА)¹

Централноевропски споразум о слободној трговини је трговински споразум између земаља које нису чланице ЕУ. Првобитни СЕФТА споразум потписале су Пољска, Мађарска, Република Чешка и Република Словачка 21. децембра 1992. у Кракову, Пољска. Ступио је на снагу у јулу 1994. године.

Потписнице СЕФТА-е 2006 биле су Република Албанија, Босна и Херцеговина, Република Бугарска, Република Хрватска, Република Македонија, Република Молдавија, Република Црна Гора, Румунија, Република Србија и Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову у име Косова, у складу са Резолуцијом 1244 Савјета безбиједности Уједињених нација. Када се земља чланица придружи Европској унији, престаје њено чланство у СЕФТА, тако да су се Бугарска, Румунија и Хрватска повукле из СЕФТА-е након приступања ЕУ.

Данас су чланице СЕФТА-е земље учеснице у Процесу стабилизације и придруживања Европској унији и Република Молдавија. Све земље чланице СЕФТА-е су Уговорне стране РЕМ Конвенције.

Одлука СЕФТА-е 3/2015²

Чланице СЕФТА-е су усвојиле Одлуку 3/2015³ којом се прописују посебне одредбе које одступају од одредби из Прилога I Конвенције. Њен главни циљ је да поједностави трговину између чланица СЕФТА-е олакшавањем услова за кумулацију наведених у члану 3. Прилога I РЕМ Конвенције у погледу кумулације поријекла и сузбијањем забране поврата царине или изузећа од царинских дажбина прописаних у Члану 14. Прилога I РЕМ Конвенције. Анекс Одлуке садржи два Протокола: Протокол А који се односи на дефиницију појма „производ са поријеклом“ и методе административне сарадње и Протокол Б који се односи на примјену пуне кумулације и поврата царина прописаних у СЕФТА-и и методе административне сарадње.

¹ Све појединости о чланицама СЕФТА-е могу се наћи на <https://cefta.int/cefta-parties-2/>

² Када се текст односи на ову Одлуку, подразумева се позивање на Протокол Б (ако није другачије написано).

³ Одлука Заједничког комитета Централноевропског споразума о слободној трговини бр. 3/2015 усвојена 26. новембра 2015. године којом се мијења Одлука Заједничког комитета Централноевропског споразума о слободној трговини 3/2013 у вези са Анексом 4 Споразума о слободној трговини (СЕФТА) 2006 - Протокол о дефиницији појма „производи са поријеклом“ и методама административне сарадње из члана 14. ст. 1. и 3, усвојена 20. новембра 2013. године.

**РЕМ
Конвенција или
Регионална
Конвенција⁴**

Регионална Конвенција о пан-евро-медитеранским⁵ преференцијалним правилима о поријеклу утврђује правила о поријеклу робе и обједињује у јединствени правни инструмент сва правила у вези са поријеклом робе којом се тргује у контексту приближно 60 билатералних споразума о слободној трговини између земаља пан-европско-медитеранског подручја, као и са земљама које су учеснице Процеса стабилизације и придруживања Европској унији. Конвенција је ступила је на снагу 1. јануара 2012. године и примјењује се од 26. марта 2012. године.

Главни циљ Конвенције био је да се замијене сви протоколи о поријеклу у споразумима о слободној трговини између Уговорних страна једним јединственим протоколом (Прилог I Конвенције) како би се успоставио јединствени скуп правила која омогућавају најједноставнију ревизију текста правила о поријеклу у будућности.

Потписнице РЕМ Конвенције данас укључују 28 земаља чланица ЕУ; четири земље чланице ЕФТА-е⁶; Турску, потписнице Споразума о стабилизацији и придруживању⁷, потписнице Барселонске декларације⁸, Фарска острва, Републику Молдавију, Грузију и Украјину.

**Ревидована
РЕМ
Конвенција**

Рад на ревизији се спроводи у Пан-евро-медитеранској радној групи. Процес ревизије је започео 2013. године у циљу додатног поједностављивања и пружања олакшица. Циљ текућег процеса ревизије је успостављање једноставнијих, либералнијих правила која више одговарају потребама трговаца.

РЕМ Одлука №2/2017

Одлука 2/2017 Заједничког комитета Регионалне Конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о поријеклу од 16. маја 2017. (заснована на СЕФТА Одлуци 3/2015) ће измијенити и допунити Прилог II Регионалне Конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о поријеклу увођењем могућности поврата царина и пуне кумулације у трговини обухваћеном СЕФТА-ом, укључујући Републику Молдавију и земље учеснице Процеса стабилизације и придруживања.

Нацрт Одлуке 2/2017 усвојен је на 6. засједању Заједничког комитета РЕМ Конвенције, одржаном у Бриселу 16. маја 2017. године од стране свих Уговорних страна присутних на засједању.

⁴ Основне информације о РЕМ Конвенцији, укључујући текст, опис главних одредби, матрицу са земљама које је примјењују и међу којима је могућа кумулација поријекла, могу се наћи на: [https://ec.europa.eu/taxation-customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/paneuromediterranean-cumulation-pem-convention_en#heading](https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/paneuromediterranean-cumulation-pem-convention_en#heading)

⁵ Службени лист Европске уније Л 54, 26.2.2013, стр. 4.

⁶ Исланд, Лихтенштајн, Норвешка и Швајцарска

⁷ Процес стабилизације и придруживања (SAP) је политика Европске уније према западном Балкану, установљена са циљем коначног чланства у ЕУ - https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/sap_en.

⁸ Алжир, Египат, Израел, Јордан, Либан, Мароко, Палестинска самоуправа, Сирија, Тунис и Турска

РЕМ матрица	Могућност примјене дијагоналне кумулације од стране Уговорних страна РЕМ-а захтијева објављивање у Службеном листу Европске уније (серија Ц) и на територији друге Стране у складу са њеном сопственом процедуром. Ове информације су сажете и приказане у табелама 1-3, под називом „матрица“ ⁹ . Табеле 1 и 2 односе се на кумулацију у оквиру Регионалне Конвенције, а Табела 3 на кумулацију у оквиру Процеса стабилизације и придруживања.
Правило Листе / Правило о поријеклу за одређени производ	<p>Сваки Споразум о слободној трговини (ССТ) има анекс који садржи листу обраде или прераде која се мора извршити на материјалима без поријекла како би готови производ добио статус производа са поријеклом.</p> <p>Правила Листе, такође позната као Правила о поријеклу за одређени производ (PSR) прописују колико обраде или прераде на материјалима без поријекла мора бити извршено како би готов производ добио статус производа са поријеклом (довољна обрада или прерада на материјалима без поријекла).</p>
Минималне операције	<p>Недовољне операције (тј. паковање, једноставно резање, једноставно састављање, једноставно мијешање, итд.) се често називају минималним операцијама. Минималне операције су оне које се, када се изводе појединачно или у комбинацији, сматрају операцијама од тако малог значаја да не могу остварити статус поријекла. Недовољна обрада или прерада наведена је у члану 6. РЕМ Конвенције. Минималне операције су укључене у правила о поријеклу у двије ситуације:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Без обзира на то да ли испуњавају услове правила Листе, сви преференцијални аранжмани садрже одредбу у којој се наводи обрада или прерада која није довољна да би се додијелио статус поријекла. · Такође, за примјену било које врсте кумулације, обрада или прерада мора бити већа од недовољне.
Поврат царине (DDB)	Израз „поврат царине“ односи се на ослобађање од или рефундирање увозних царина за материјале који се користе у производњи производа за извоз.
Забрана поврата царине или ослобођања од плаћања царине (NDDB)	<p>Забрана поврата или ослобађања од царине.</p> <p>У неким скуповима правила о поријеклу постоји одредба којом се не дозвољава кориштење система за поврат царине за материјале који се користе у производњи производа са циљем добијања преференцијалног третмана у земљи увоза, тј. правило забране поврата царине или ослобађања од царине.</p>
Изјава добављача	<p>Изјава добављача је изјава дата од стране добављача који пружа информације свом купцу о статусу поријекла робе.</p> <p>Добављач је лице које има контролу и знање о статусу поријекла робе - без обзира на фактурисање.</p>

⁹ нпр. Службени лист ЕУ 2018/ С 325/06 од 14.09.2018.

1 Увод

Ове Смјернице о пуној кумулацији и поврату царине описују могућности које ће се, према Одлуци СЕФТА-е, користити међу земљама чланицама СЕФТА-е.

С обзиром да је пуна кумулација мање рестриктивна и има флексибилније аранжмане од чешће кориштене билатералне и дијагоналне кумулације, она омогућава дијељење производње у оквиру територије Споразума о слободној трговини, већу фрагментацију производног процеса и може довести до профитабилности пословних трансакција и бољих трговинских резултата. То коначно може довести до ширења трговине на датом подручју.

Забрана поврата царине, која се тренутно користи у Споразуму о слободној трговини који примјењују земље чланице СЕФТА-е смањује максималну корист која се може очекивати од снижења царинских тарифа договорених у оквиру Споразума о слободној трговини.

- Може довести до нарушавања конкуренције између страна учесника услед нелојалне конкуренције, када партнерске земље, унутар зоне слободне трговине, примјењују спољне царинске режиме који се знатно разликују.
- Такође је створила бирократију за економске субјекте који за сваки производ и одредиште морају да одлуче којем систему треба дати предност. То значи да извозник може да одлучи да примјени поврат царине и продаје робу без преференцијалног поријекла што ће довести до обрачуна царинских дажбина у држави увозници. Или извозник може да плати царину на материјале трећих земаља који се користе у производњи и омогући примаоцу у партнерској земљи корист од царинских повластица на увоз.

С друге стране, могућност неплаћања или рефундирања царине (поврат царине) може помоћи у стварању једнаких могућности између економских субјеката у цијелој зони слободне трговине.

Да би се компанијама омогућило да у потпуности примјењују користи од пуне кумулације и поврата царине, потребно је разумјети све функционалности које ови инструменти доносе и све предности и недостатке. Поред тога, царинске управе морају разумјети и промовисати предности ових инструмената, као и спроводити одговарајућу контролу њихове примјене.

Неразумијевање правилне примјене пуне кумулације и поврата царине може довести до несигурности у остваривању преференцијалног поријекла и има утицај на износ царина које се плаћају и коначно на крајњу цијену производа.

Циљеви ових смјерница су:

- Јасно разумијевање пуне кумулације и могућности поврата царине међу чланицама СЕФТА-е за пословање и царину;
- Усклађивање националних и регионалних пракси у области кумулације и поврата царине;
- Регионална размјена знања и ширење најбољих пракси кроз регионалне радионице на основу ових смјерница.

2 Контекст

РЕМ Конвенција прописује одредбе о поријеклу робе којом се тргује на основу релевантних Споразума закључених између Уговорних страна.

РЕМ конвенција која је тренутно у употреби предвиђа билатералну и дијагоналну кумулацију, док је примјена пуне кумулације могућа између одређених страна у виду одступања од општих правила кумулације.

Ревидована РЕМ конвенција (као циљ текућег процеса ревизије) предвиђа и могућност употребе пуне билатералне и пуне дијагоналне кумулације¹⁰ са одређеним изузецима и могућностима.

Са истим циљем Заједнички комитет СЕФТА-е, Одлуком 3/2015 од 26. новембра 2015. године о измјенама и допунама Протокола о поријеклу Споразума СЕФТА, увео је могућност поврата царине и пуне кумулације у трговини између чланица СЕФТА-е¹¹.

Мора се нагласити да су све чланице СЕФТА-е уговорне стране Конвенције.

Дана 25. маја 2016. године, Европска Комисија у својству Секретаријата Заједничког комитета РЕМ-а, примила је писмо са обавјештењем о горе наведеној Одлуци СЕФТА-е бр. 3/2015.

Мора се узети у обзир да члан 1 Прилога II РЕМ Конвенције пружа могућности да Уговорне стране у својој билатералној трговини могу да примјењују посебне одредбе које одступају од одредби наведених у Прилогу I. Поред тога, ове посебне одредбе се морају навести у Анексима овог Прилога. То значи да су одступања од Прилога I која могу примијенити Уговорне стране ограничена на она дефинисана у Анексима Прилога II.

Додавање нових одступања Прилогу II захтијева измјену и допуну тог Прилога коју мора једногласно да усвоји Заједнички комитет РЕМ Конвенције. СЕФТА се сагласила са правном анализом и позвала Секретаријат да поступи у складу с тим. На основу Одлуке Заједничког комитета СЕФТА-е, Европска комисија је припремила нови нацрт одлуке и доставила га Заједничком комитету на гласање. На шестом засједању Заједничког комитета РЕМ Конвенције одржаном у Бриселу 16. маја 2017. године, све Уговорне стране присутне на засједању одобриле су нацрт Одлуке. Земље чланице СЕФТА-е такође спроводе своје интерне процедуре, јер дотичне одредбе такође утичу на стопе царина и накнада које се плаћају.

¹⁰ Процес ревизије РЕМ Конвенције почео је 2013. године и још није завршен. Предложени текст у Ревидованој РЕМ Конвенцији предвиђа дијагоналну кумулацију за све производе и генерализује пуну кумулацију и поврат царина за све производе осим текстила и одјеће из Поглавља 50-63. За производе из ХС поглавља 50-63 предвиђа се могућност билатералне пуне кумулације и поврата царине. Такође, Уговорне стране имају опцију да прошире генерализовану пуну кумулацију за свој увоз производа из поглавља 50-63.

¹¹ Одлука СЕФТА-е 3/2015 је била полазна тачка за ове Смјернице.

3 Дефиниција појма

У међународној трговини робом за сву робу која се увози у земљу увозницу царинска стопа најповлаштеније нације (MFN) плаћа се када се роба ставља у слободан промет. Захваљујући Споразумима о слободној трговини, роба може да подлијеже повлашћеном царинском третману (ако роба слиједи одређене прописане критеријуме и ако се у земљи извоза изда одговарајући доказ о поријеклу). Правила о поријеклу, као саставни дио Протокола о поријеклу Споразума о слободној трговини, одређују те критеријуме.

Поријекло одређује националност производа. Одлука о примјени преференцијалног царинског третмана је такође заснована на поријеклу. Да би се добио статус преференцијалног поријекла, у преференцијалним аранжманима се дефинишу два главна критеријума:

- потпуно добијени производи код којих је само једна земља укључена у производњу производа (или и материјале и производе);
- довољно обрађени или прерађени производи код којих су двије или више земаља укључене у производни процес и материјали кориштени у производњи тих производа су били подвргнути довољној обради или преради. Довољна обрада или прерада која је потребна за добијање преференцијалног поријекла за финални производ одређена је правилима Листе (Правила о поријеклу за одређени производ).

Кумулација представља одредбу која омогућава да се роба која је добијена или чија се прерада врши у једној земљи потписници Споразума о слободној трговини сматра робом са поријеклом из друге земље потписнице. У том контексту, она омогућава употребу материјала од добављача лоцираних у партнерским земљама Споразума о слободној трговини и третира их као материјале са поријеклом за утврђивање поријекла финалног производа или производног процеса који се одвија на подручју Споразума о слободној трговини. То је један од начина да се произвођачима пружи већа флексибилност у погледу извора материјала. Кумулација јача економску интеграцију и привредну сарадњу између партнерских земаља.

Поред билатералне и дијагоналне кумулације (као уобичајени принцип кумулације) постоје и други облици кумулације нпр. регионална, пуна, проширена кумулација. Пуна кумулација, која је предмет ових смјерница, је врста кумулације која је већ примијењена између одређених група уговорних страна у РЕМ зони, али представља нову могућност за странке СЕФТА-е.

Израз „поврат царине“ односи се на ослобађање или рефундирање увозне царине на материјале који се користе у производњи производа за извоз. Дозвољава се неплаћање царина при увозу или поврат царине плаћене при увозу на материјале који се користе за даљу прераду док се финални производ који користи те материјале извози.

У неким скуповима правила о поријеклу постоји одредба која не дозвољава кориштење система поврата царине за увезене материјале који се користе у производњи производа са циљем добијања преференцијалног третмана у земљи увоза, тј. правило забране поврата царине или ослобађања од царине.

4 Општи преглед - КУМУЛАЦИЈА

Кумулација је одступање од општих правила о поријеклу. Кумулација у оквиру преференцијалних трговинских споразума је средство које помаже финалним производима да испуне одређено правило о поријеклу. Она функционише тако што земље образују групе или зоне за потребе поријекла. Ово омогућава произвођачима да сматрају материјале који се прерађују или су поријеклом из других земаља у зони кумулације, као да су прерађени или су поријеклом из земље производње, у случају када су садржани у производ који је тамо израђен.

У већини случајева морају бити испуњена два услова¹² да би се кумулација примјењивала између земаља:

- Постојање Споразума о слободној трговини између земаља које желе да кумулирају поријекло; и
- идентична правила о поријеклу морају бити успостављена унутар зоне кумулације.

Уобичајено, да би се добило преференцијално поријекло земље извознице, производ мора бити потпуно добијен или његови страни инпути (материјали без поријекла) морају бити довољно обрађени или прерађени у земљи извозници. Кумулација модификује дефиницију материјала без поријекла и помаже извозницима да добију статус поријекла производа. У случају кумулације, обрада или прерада која се врши у свакој партнерској земљи не мора бити довољна, довољно је да ове операције превазилазе недовољну обраду или прераду¹³.

4.1 Врсте кумулације:

Постоје три главне врсте кумулације:

- билатерална,
- дијагонална/регионална и
- пуна.

Кључна разлика између ове три врсте кумулације је број укључених страна (двије или више) и врсте материјала (са поријеклом или без поријекла) који се могу користити као основа за кумулацију.

Потребно је напоменути да пуна кумулација, такође, може бити билатерална или дијагонална, зависно од тога колико је страна укључено у њу.

Неки Споразуми о слободној трговини укључују могућност тзв. проширене кумулације. Она је дозвољена за било коју од претходних врста кумулације (најчешће билатералну и дијагоналну) између земаља које нису повезане трговинским споразумом или трговинским споразумом са различитим правилима о поријеклу.

¹² У примјени дијагоналне кумулације РЕМ Конвенције постоји и трећи услов - објављивање могућности кумулације од стране Комисије у Службеном листу

¹³ Члан 6 РЕМ Конвенције - недовољна обрада или прерада или такозвана минимална операција

Она омогућава употребу материјала из треће земље која није чланица важећег споразума о слободној трговини и сматра их материјалима са поријеклом ако испуњавају правила о поријеклу у складу са релевантним трговинским споразумом. Унакрсна кумулација (проширена кумулација) је најфлексибилнија врста кумулације материјала са поријеклом и често садржи нека ограничења (ограничење на одређене тарифне бројеве, подбројеве и шифре или само на одређене врсте производа)¹⁴.

4.1.1 Билатерална кумулација

Билатерална кумулација је основни облик кумулације који је заједнички свим преференцијалним споразумима. Као што и само име каже, примјењује се између двије земље које имају закључен билатерални трговински споразум и омогућава свакој чланици споразума да користи материјал поријеклом из друге земље као да је њихов сопствени, а да финални производ не изгуби статус поријекла (принцип – *оно што је моје је и твоје и оно што је твоје је и моје*).

Производи израђени од материјала са поријеклом из једне земље потписнице Споразума о слободној трговини и који се даље прерађују у другој (производња не мора бити довољна обрада или прерада, али мора превазилазити минималне операције) се могу након тога извозити натраг у прву земљу потписницу Споразума о слободној трговини уз преференцијални третман. Без кумулације, само се материјали поријеклом из земље извознице могу сматрати материјалима са статусом поријекла.

Треба истаћи да се само материјали са поријеклом који се увозе из земље са којом се примјењује кумулација и праћени одговарајућим доказом о поријеклу сматрају материјалима са поријеклом. Другим ријечима, они се третирају као да потичу из земље извоза. То значи да извозник готових производа може мање да их обрађује да би добио поријекло земље извознице, тј. производи који затим могу имати користи од трговинских повластица када се извозе.

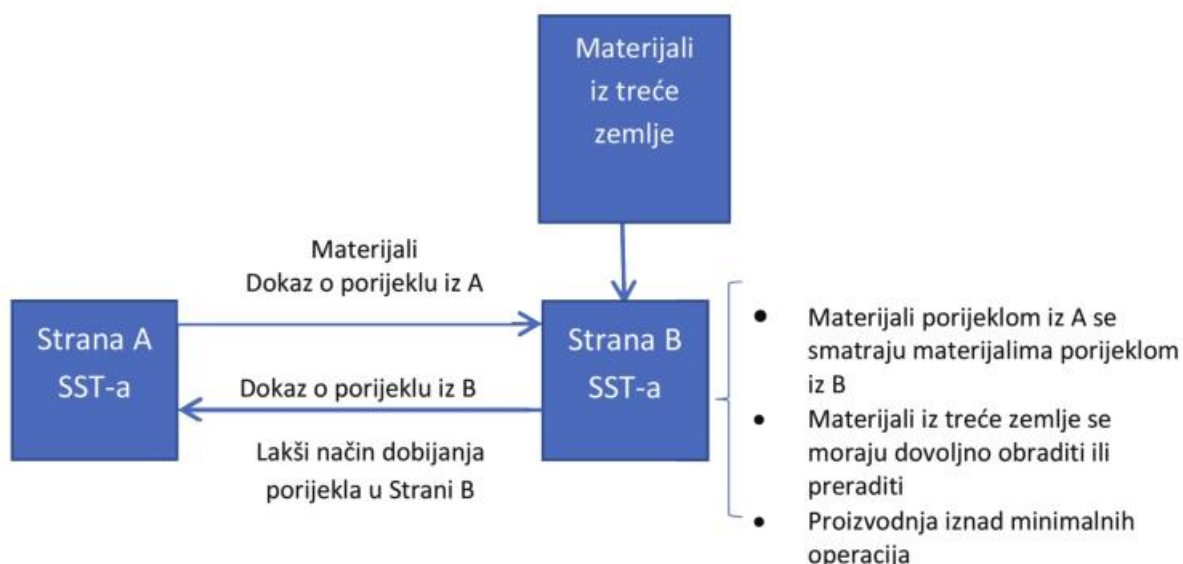
Слика 1а - Модел билатералне кумулације – материјал са поријеклом из партнерске земље А се сматра материјалом са поријеклом у земљи Б



Такође, мора се нагласити да ако се у производњи финалног производа користе материјали без поријекла, они морају бити довољно обрађени или прерађени како би финални производ имао користи од одредби о кумулацији.

¹⁴ За више информација - <http://findrulesoforigin.org/Glossary/accum>

Слика 16 - Модел билатералне кумулације - кориштење материјала треће земље у производњи



4.1.1.1. Примјер билатералне кумулације

Производња шешира у РС/билатерална кумулација

Шешири (ХС 6505) се производе у РС. У производњи шешира произвођач у РС је користио:

- Текстилну тканину поријеклом из БА (ХС 6004) и сви остали кориштени материјали су поријеклом из РС.
- Производња шешира се сматра више него недовољном обрадом или прерадом (члан 6 РЕМ конвенције).



- Потребно правило о поријеклу за одређени производ за ХС 6505: *Произведено од предива или текстилних влакана.*

Како је у производњи шешира произвођач из РС користио текстилну тканину са поријеклом (такође и сви други кориштени материјали су материјали са поријеклом), а производња шешира је више него недовољан процес обраде или прераде, правило о поријеклу је испуњено, а извозник је могао издати доказ о РС поријеклу за извоз у БА.

У ситуацији да је у производњи шешира произвођач користио тканину без поријекла (нпр. индијска текстилна тканина) правило о поријеклу *Произведено од предива или текстилних влакана* не би могло бити задовољено, а шешири би били производи без поријекла за извоз у БА.

4.1.2 Дијагонална кумулација¹⁵

Дијагонална кумулација се примјењује између Уговорних страна које имају закључене узајамне преференцијалне споразуме који садрже идентична правила о поријеклу и у којима постоје одредбе за такву кумулацију. Као и у случају билатералне кумулације, дијагонална кумулација се може примјењивати само на материјале поријеклом из једне земље потписнице Споразума о слободној трговини који се даље прерађују у другој земљи потписници. Али за разлику од билатералне кумулације, дијагонална кумулација омогућава и да се у земљи извозници не врши никаква обрада или прерада, а поријекло робе треба да се задржи.

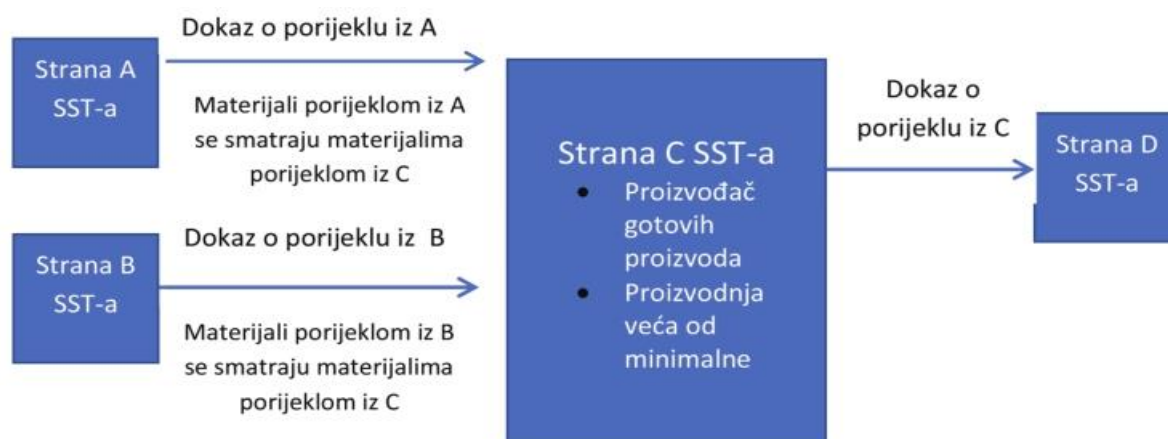
Основни принципи дијагоналне кумулације РЕМ Конвенције су:

- ⌚ Материјали са поријеклом који се увозе из друге Уговорне стране са којом је кумулација могућа не морају бити довољно обрађени или прерађени да би се добило поријекло Уговорне стране извознице, али њихова обрада или прерада у Уговорној страни извозници мора да превазилази минималне операције.
- ⌚ Ако обрада или прерада не превазилазе минималне операције, а сав материјал који се користи је материјал са поријеклом¹⁶, производ и даље може бити производ са поријеклом Уговорне стране извознице ако је додата вриједност у Уговорној страни извозници већа од вриједности материјала са поријеклом из друге Уговорне стране са којом је кумулација могућа.
- ⌚ Ако то није случај, добијени производ се сматра производом са поријеклом из Уговорне стране која је заслужна за највећу вриједност кориштених материјала са поријеклом.
- ⌚ Систем дијагоналне кумулације такође омогућава да се производ са поријеклом из једне Уговорне стране, који је дио система кумулације, поново извезе у другу Уговорну страну која је дио истог система кумулације и да се задржи поријекло робе.

¹⁵ Регионална кумулација је облик дијагоналне кумулације. Она омогућава да се производи поријеклом из других земаља регионалне групе сматрају материјалима са поријеклом у земљи производње.

¹⁶ Ако обрада или прерада у земљи извозници укључује материјале без поријекла који су довољно обрађени или прерађени (ако је задовољено правило о поријеклу за одређени производ из правила Листе), али не превазилази минималне операције, производ се и даље може сматрати производом поријекла земље извознице ако је додата вриједност у земљи извозници (укључујући довољно обрађене или прерађене материјале без поријекла) већа од вриједности материјала са поријеклом из друге земље са којом је кумулација могућа.

Слика 2 - Модел дијагоналне кумулације - сви партнери могу међусобно да кумулирају



У овом моделу дијагоналне кумулације све четири Уговорне стране (А, Б, Ц и Д) примјењују иста правила о поријеклу у оквиру Споразума о слободној трговини који су међусобно закључиле. Тако се материјали са поријеклом из Уговорних страна А и Б могу користити да би се произвео производ са поријеклом у Страни Ц за даљи извоз у Страну Д.

- ⌚ Производња у Уговорној страни Ц мора бити већа од минималне обраде или прераде (није неопходно да буде довољна обрада или прерада) да би коначни производ добио поријекло Уговорне стране Ц.
- ⌚ Када обрада или прерада која се врши у партнерској земљи не превазилази минималне операције, добијени производ се сматра производом са поријеклом из те Уговорне стране (нпр. Страна Ц) само ако је додата вриједност¹⁷ остварена тамо већа од вриједности кориштених материјала поријеклом из било које друге Уговорне стране.
- ⌚ Одредбе дијагоналне кумулације обично прописују да, ако се не врши обрада или прерада у Страни извозници, материјали или производи једноставно задржавају своје поријекло.
- ⌚ У случајевима када Уговорна страна која нема закључен Споразум о слободној трговини са Страном одредишта користи улазне материјале, они се сматрају материјалима поријеклом из треће земље.

Да резимирамо:

- ☞ Ако су сви коришћени материјали материјали са поријеклом, производ треба да има поријекло оне Уговорне стране зоне кумулације у којој је био подвргнут посљедњој операцији већој од „минималне“ или ако је постојала само минимална производња, у којој је додата највиша вриједност.

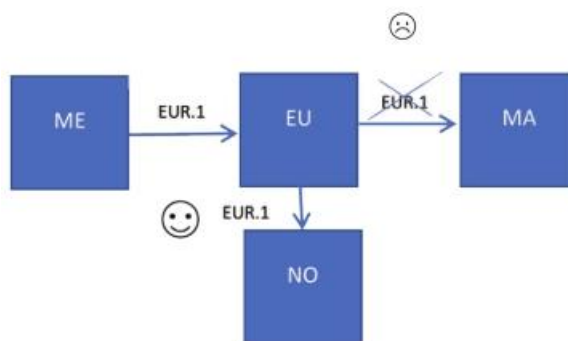
¹⁷ Дефиниција – „додата вриједност“ означава цијену франко фабрика умањену за царинску вриједност сваког од инкорпорираних материјала поријеклом из друге Уговорне стране са којом је кумулација могућа или, када царинска вриједност није позната или се не може утврдити, прву утврдиву цијену плаћену за материјале у Уговорној страни извозници.

У неким системима кумулације, на примјер, у пан-евро-медитеранским системима кумулације, кумулација се може користити између ограниченог броја Уговорних страна, прије него што су све укључене Уговорне стране међусобно закључиле Споразум о слободној трговини који предвиђа такву кумулацију (тзв. „варијабилна геометрија“). То захтијева објављивање обавјештења о испуњавању потребних услова.

Примјер:

Материјали поријеклом из Црне Горе су увезени у ЕУ гдје се производи финални производ.

- Финални производ је извезен у Мароко. Иако ЕУ и Мароко имају потписан Споразум о слободној трговини и кумулација је могућа између њих, црногорски материјали се морају третирати као материјали без поријекла за производњу за Мароко, јер Црна Гора и Мароко немају међусобно закључен Споразум о слободној трговини.



- Ако се иста роба извози у Норвешку, црногорске материјале би требало сматрати материјалима са поријеклом.
- Види матрицу кумулације¹⁸

Упамтити:

- ☞ Билатералне и дијагоналне кумулације су могуће само са материјалима са поријеклом.
- ☞ Материјали који већ имају поријекло из једне Стране преференцијалне зоне и који су већ уведени као такви са доказом о преференцијалном третману, не морају бити довољно обрађени.

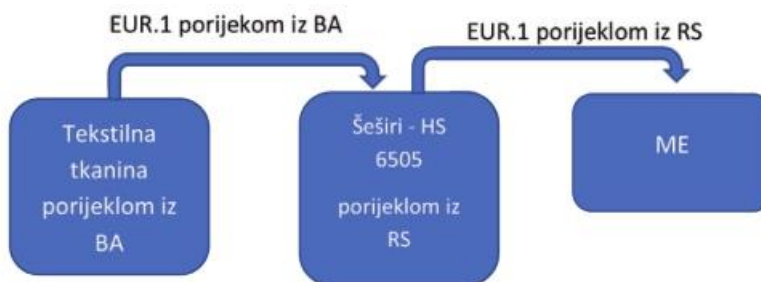
¹⁸ „Матрица“ која упућује на протоколе/везу са Конвенцијом који се примјењују између различитих партнерских земаља објављује се у Службеном листу ЕУ и другим Уговорним странама и редовно се ажурира – види 2018/С 325/06 од 14.09.2018.

4.1.2.1 Примјер дијагоналне кумулације - сви кориштени материјали су материјали са поријеклом

Производња шешира у РС/дијагонална кумулација

Шешири (ХС 6505) се производе у РС. У производњи шешира извозник у РС је користио:

- Текстилну тканину поријеклом из БА (ХС 6004) и сви остали кориштени материјали имају поријекло из РС.
- Производња шешира је више него недовољна обрада или прерада (члан 6 РЕМ Конвенције).



Како је у производњи шешира произвођач из РС користио текстилну тканину поријеклом из БА (сви остали кориштени материјали су материјали са поријеклом) и све стране БА/РС/МЕ могу заједно да кумулирају, правило о поријеклу је испуњено на основу дијагоналне кумулације и извозник је могао да изда доказ о поријеклу из РС за извоз у МЕ.

Дакле, извозник из РС је могао да изда EUR.1 (поријекло из РС) за извоз у МЕ, али и за све остале стране са којима је кумулација могућа.

Види матрицу кумулације ²⁰.

4.1.2.2 Примјер дијагоналне кумулације –кориштени материјали са поријеклом и без поријекла

Производња сока од поморанце/дијагонална кумулација

Црногорска компанија производи сок од поморанце (ХС 2202). У процесу производње извозник је користио концентрисани воћни сок из ЕУ (ХС 2009), шећер из ЕУ (ХС 1701), црногорску воду (ХС2201) и кинеску аскорбинску киселину (ХС 2936). Сок од поморанце се извози на Косово* (КО).

Правило о поријеклу за одређени производ (ХС 2202): Производња:

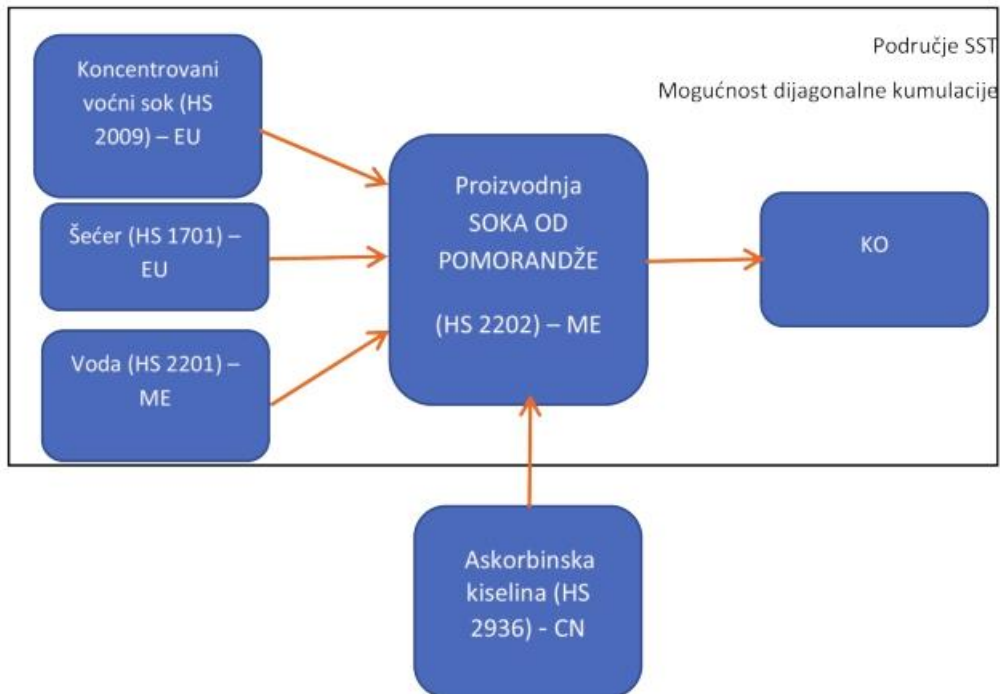
- од материјала било ког тарифног броја, осим тарифног броја производа,
- код које вриједност свих кориштених материјала из Поглавља 17 не прелази 30% цијене франко фабрика производа, и
- код које је сав кориштени воћни сок (осим сока од ананаса, лимете или грејпфрута) са поријеклом

Производња сока је више од недовољне обраде или прераде (члан 6. РЕМ Конвенције).

С обзиром да се у производњи сока од поморанце користе и материјали без поријекла (кинеска аскорбинска киселина), потребно је задовољити правило о поријеклу за одређени производ како би се добило поријекло из МЕ.

²⁰Ова назнака не доводи у питање ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом СБ УН 1244/1999 и Мишљењем МСП-а о Декларацији о независности Косова.

- Први захтјев је задовољен, јер је произвођач користио све материјале тарифних бројева, осим тарифног броја производа (СТН - 2009, 1701, 2201, 2936 => 2202).
- Други и трећи услов су такође задовољени, јер је произвођач користио шећер и воћни сок из ЕУ у производњи (дијагонална кумулација између МЕ/ЕУ/КО је осигурана – види матрицу кумулације 19).



Дакле, извозник из МЕ је могао да изда EUR.1 (поријекло из МЕ) за извоз у КО, али и за све остале стране са којима је кумулација могућа.

Ако је у производњи сока од поморанџе (ХС 2202) умјесто концентрованог воћног сока поријеклом из ЕУ кориштен концентровани воћни сок без поријекла (ХС 2009), правило о поријеклу, због трећег захтјева, не може бити испуњено и поријекло из МЕ не би било могуће добити.

4.1.3 Пуна кумулација

Пуна кумулација или кумулација са материјалима без поријекла је најфлексибилнија врста кумулације¹⁹.

За разлику од билатералне или дијагоналне кумулације, пуна кумулација омогућава кумулацију поријекла рачунањем обраде додате на територији Споразума о слободној трговини чак и када је почетни инпут без поријекла. Она омогућава да се материјали без поријекла, који још нису резултирали производом са поријеклом, сматрају инпутима за потребе кумулације и додају производном процесу који се одвија у другој земљи потписници у зони пуне кумулације.

То значи да се све операције које се врше или све фазе обраде или прерада производа унутар различитих земаља чланица у зони кумулације разматрају заједно. Ако обрада која се врши у једној земљи представља само минималну операцију, тада се не може примјенити пуна кумулација.

Она не захтијева да је роба поријеклом из једне од Уговорних страна зоне прије него што се извезе за даљу обраду или прераду у другу Уговорну страну зоне, али захтијева да се сва обрада или прерада предвиђена правилима Листе врши на материјалима без поријекла како би финални производ добио преференцијално поријекло.

Ово стога пружа могућност подјеле обраде или прераде између Уговорних страна.

Међутим, мора бити јасно да неће бити одобрен преференцијални царински третман за такве кориштене материјале без поријекла. Преференцијални тарифни третман се може примјенити само на увоз производа који већ имају поријекло. Да би се максимизирао позитивни ефекат пуне кумулације и да се не би плаћала царина на материјале без поријекла који се користе у производњи производа са поријеклом, пуна кумулација се најчешће повезује са системом поврата царина који се користи у вези са поступком унутрашње обраде²⁰.

Доказ о обради извршеној у другој партнерској земљи је Изјава добављача за производе без статуса преференцијалног поријекла.

¹⁹ Чланице СЕФТА-е до сада нису користиле пуну кумулацију. ЕУ тренутно примјењује пуну кумулацију са неким трговинским партнерима као што су земље ЕЕА, неке државе потписнице ЕРА, MAGREB (Мароко, Алжир и Тунис), Прекоморске земље и територије, Канада, Јапан...

²⁰ У складу са националним одредбама. Уобичајено, унутрашња обрада омогућава да се увезене сировине или полупроизводи обрађују за поновни извоз, без обавезе да произвођачи плаћају царину и ПДВ на материјале без поријекла који се користе.

Упамтити:

- ☞ Роба не мора да има поријекло прије извоза из једне Уговорне стране у другу ради даље обраде или прераде (као код билатералне и дијагоналне кумулације), али обрада или прерада мора бити изнад минималних операција у свим Уговорним странама.
- ☞ Ово олакшава испуњавање услова за добијање поријекла у различитим Странама које учествују у пуној кумулацији.

Слика 3 - Модел пуне кумулације



5 Специфичности пуне кумулације у земљама чланицама СЕФТА-е

Чланом 2, Одлуке СЕФТА-е 3/2015 прописано је да се у сврху имплементације члана 2 (1) (б) Прилога I Конвенције, за обраду или прераду која се обавља у странки СЕФТА-е, сматра да је извршена у било којој другој странки чланици СЕФТА-е када се добијени производи подвргну накнадној обради или преради у датој странки. У складу са овом одредбом, производи са поријеклом добијени у двије или више странака се сматрају производима са поријеклом из СЕФТА-е, само ако обрада и прерада превазилазе операције наведене у члану 6. Прилога I Конвенције.

Такође, у члану 10. исте Одлуке се наводи да се забрана поврата царине не примјењује у билатералној трговини између чланица СЕФТА-е²¹.

5.1 Ограничена примјена одступања

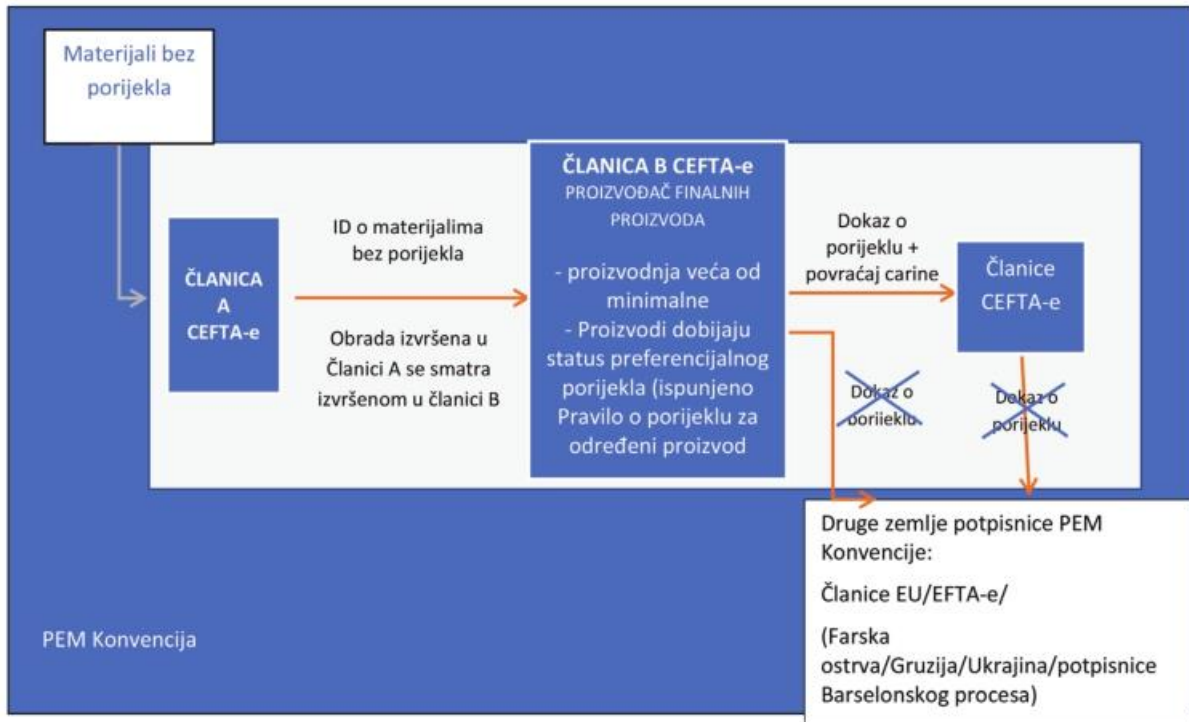
Чланом 1. Одлуке СЕФТА-е 3/2015 прописано је да се производи који су добили статус поријекла у једној странки СЕФТА-е примјеном пуне кумулације и/или поврата царине искључују из кумулације према општим одредбама РЕМ Конвенције (члан 3. Прилога I РЕМ Конвенције).

Он је осигурао да се та „одступања“ односе само на преференцијалну трговину између чланица СЕФТА-е и да немају утицаја на трговину са другим Уговорним странама РЕМ Конвенције.

То значи да се производи који добију поријекло примјеном пуне кумулације/поврата царине између чланица СЕФТА-е, не сматрају производима са поријеклом када се извозе у друге земље потписнице РЕМ Конвенције. Такође, није их могуће користити као материјале са поријеклом у производњи производа за извоз у друге земље које нису чланице СЕФТА-е.

²¹ Члан 10. такође укључује тзв. омогућавајућу клаузулу, тј. потенцијалну могућност поврата царина са земљама ЕУ и ЕФТА-е ако су испуњени сви услови прописани у члану 10 (2).

Слика 4 - Модел пуне кумулације – утицај на трговину са другим Уговорним странама PEM Конвенције



У ситуацији када се материјали без поријекла, који су подвргнути више него минималној обради у једној чланици СЕФТА-е, али који нису добили поријекло, извозе у другу чланицу СЕФТА-е, извозник у првој чланици СЕФТА-е може да изда Изјаву добављача којом се потврђује која је обрада извршена на материјалима без поријекла. Ови материјали без поријекла се затим могу користити у другој чланици СЕФТА-е у производњи финалног производа и треба их разматрати заједно при одлучивању да ли је производ добио статус производа са поријеклом или не (мора се примјенити правило о поријеклу за одређени производ).

Ако је производња већа од недовољне и ако је испуњено правило о поријеклу за одређени производ, за такав производ се може издати доказ о поријеклу при извозу у друге чланице СЕФТА-е.

С обзиром да се, према Одлуци СЕФТА-е 3/2015, правило о забрани поврата или ослобађања од царине не примјењује између чланица СЕФТА-е, такође није потребно, прије издавања доказа о поријеклу, обрачунати царину на материјале без поријекла који се користе у производњи.

Међутим, ако се такав производ извози у друге Уговорне стране PEM Конвенције, без обзира на чињеницу да чланица СЕФТА-е мора да има закључен Споразум о слободној трговини са том Уговорном страном, он се не може извести са доказом о поријеклу, а друга Уговорна страна сматра те производе производима без поријекла.

Упамтити:

- ☞ Ако је производ добио поријекло коришћењем пуне кумулације/ поврата царине на основу Одлуке СЕФТА-е 3/2015, ово се односи само на преференцијалну трговину између чланица СЕФТА-е и нема утицај на трговину са другим Уговорним странама РЕМ Конвенције.
- ☞ Производи који добију статус производа са поријеклом коришћењем ове могућности се не третирају као производи са поријеклом при увозу у друге Уговорне стране РЕМ Конвенције.

5.1.1 Који доказ о поријеклу треба издати?

Члан 3. Одлуке СЕФТА-е 3/2015 прописује да, ако се финални производи могу сматрати производима са поријеклом из једне чланице СЕФТА-е на основу пуне кумулације и испуњавања других захтјева из Прилога I, издаје се EUR.1 или се може сачинити изјава о поријеклу од стране извозника финалног производа у земљу чланицу СЕФТА-е.

Ради праћења робе која је добила поријекло на основу пуне кумулације/поврата царине, потребно је увести назнаку да би се идентификовала ситуација када се издаје EUR.1 или се сачињава изјава о поријеклу на основу ове Одлуке СЕФТА-е. Стога, да би се разликовали производи са поријеклом у складу са РЕМ Конвенцијом од производа са поријеклом на основу могућности одрицања уведене Одлуком СЕФТА-е 3/2015, СЕФТА стране су увеле сљедеће знаке на изјави о поријеклу и EUR.1 (Оквир 4 и Оквир 7: Напомене):

🕒 У Изјави о поријеклу:

„According to CEFTA Decision 3/2015”, као завршну реченицу у изјави, на енглеском језику.

🕒 У EUR.1 - Оквир 4:

СЕФТА/СЕФТА страна (нпр. СЕФТА/ Република Сјеверна Македонија)

🕒 У EUR.1 - Оквир 7:

„According to CEFTA Decision 3/2015” (на енглеском језику)

5.2 Изјава добављача (СД)

Изјава добављача је изјава коју даје добављач који свом купцу обезбјеђује информације о статусу поријекла робе. Добављач је лице које има контролу и знање о статусу поријекла робе - без обзира на фактурисање.

Примјер:

Компанија А продаје робу компанији Ц која је препродаје компанији Б. По налогу компаније Ц, компанија А шаље робу директно компанији Б.

Компанија А има све информације о статусу поријекла робе и може издати Изјаву добављача директно компанији Б, без обзира на издавање фактуре. У оваквој ситуацији компанија А треба да изда ID приложену уз отпремнице, листу за паковање или било који други комерцијални документ који описује предметну робу довољно детаљно да би се омогућила њена идентификација.

Уопштено, Изјава добављача може се издати:

- ☞ за робу која је добила преференцијално поријекло (само за робу са поријеклом којом се тргује унутар Уговорне стране) и
- ☞ за робу без поријекла (која се користи приликом примјене пуне кумулације).

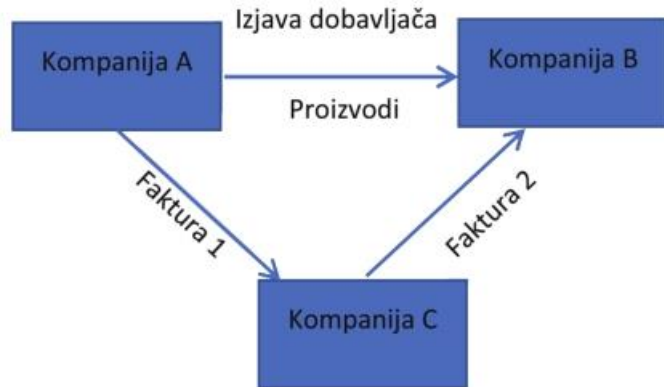
Добављач може издати:

- ☞ посебну Изјаву добављача за сваку пошиљку или
- ☞ тзв. Дугорочну изјаву добављача

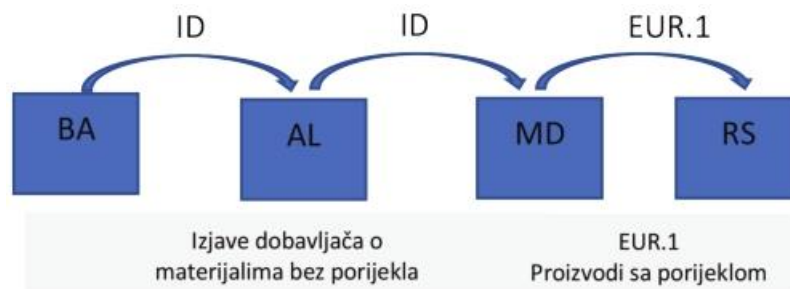
За разлику од Изјаве добављача за робу са поријеклом, Изјава добављача за робу без поријекла не потврђује примаоцу већ постојећи статус поријекла робе.

Умјесто тога, она садржи изјаву о материјалима без поријекла и материјалима са поријеклом који се обично користе у производњи. Она служи као доказ о обради или преради која је извршена у чланицама СЕФТА-е на датим материјалима. Овим се утврђује да ли се производи (произведени од дотичних материјала) могу сматрати производима са поријеклом из чланица СЕФТА-е испуњавањем прописаних захтјева. Она се сматра пратећим документом за издавање EUR.1 или изјаве о поријеклу, ако производи за извоз добију статус поријекла кориштењем ове Изјаве добављача и испуњавају све друге прописане захтјеве.

Јасно је да Изјава добављача такође може подржати израду наредне Изјаве добављача када се роба препродаје, испоручује или преноси између добављача.



Такође се може користити и ако се материјали без поријекла мијењају у једној Уговорној страни (без добијања поријекла – праћени Изјавом добављача) и додатно мијењају у другој Уговорној страни и сви кориштени материјали се рачунају.



Треба нагласити да не постоји законска обавеза да добављач сачини Изјаву добављача и да није потребно овлаштење за издавање Изјаве добављача. Међутим, добављач може бити дужан да сачини Изјаву на основу пословне обавезе.

5.2.1 Изјава добављача (за једну пошиљку)

Добављач може издати Изјаву добављача за сваку пошиљку робе или Дугорочну изјаву добављача која ће обухватити наредне пошиљке идентичне робе.

Посебну Изјаву добављача:

- ☞ Сачињава добављач за сваку пошиљку робе на прописаном обрасцу²².
- ☞ Текст свих изјава добављача је обавезујући. Текст Изјаве добављача мора бити сачињен у складу са фуснотама, али фусноте се не морају понављати.
- ☞ Саставља се на листу папира приложеном уз фактуру, отпремнице или било који други комерцијални документ који описује предметну робу довољно детаљно да би се омогућила њена идентификација.
- ☞ Добављач је дужан да је откуца или напише на енглеском језику и мора да садржи оригинални потпис добављача у рукопису. Изјава такође може бити ручно написана; у том случају, мора бити написана мастилом и штампаним словима.

5.2.2 Дугорочна изјава добављача

Дугорочна изјава добављача обухвата наредне пошиљке робе које добављач редовно испоручује купцу робе за коју се очекује да ће обрада или прерада у чланицама СЕФТА-е остати константна током дужег временског периода.

Она омогућава олакшице добављачу који шаље идентичне производе, с обзиром да је, у датом временском периоду, потребна само једна Изјава добављача која обухвата све производе, умјесто одвојених изјава по појединачној пошиљци.

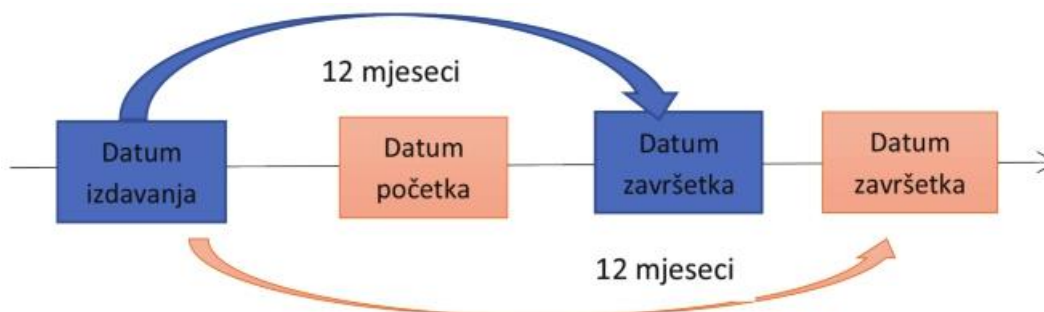
²²Образац Изјаве добављача - узорак - Прилог 1 Одлуке СЕФТА-е 3/2015 и Анекс 3 овог документа.

Дугорочну изјаву добављача:

- ☞ Сачињава добављач у прописаној форми²³ на листу папира приложеном уз фактуру, отпремницу или други комерцијални докуменат који описује предметну робу довољно детаљно да би се омогућила њена идентификација. Текст свих изјава добављача је обавезујући. Текст Изјаве добављача мора бити сачињен у складу са фуснотама, али фусноте се не морају понављати.
- ☞ Добављач је дужан да је откуца или напише на енглеском језику и мора да садржи оригинални потпис добављача у рукопису. Изјава такође може бити ручно написана; у том случају, мора бити написана мастилом и штампаним словима.
- ☞ Примјењује се на све даље пошиљке идентичне робе²⁴ испоручене у периоду до једне године²⁵ од дана издавања Дугорочне изјаве добављача. Њоме се захтијева да су током цијелог периода важења Изјаве добављача, све информације из Дугорочне изјаве добављача исте.
- ☞ Добављач је дужан да одмах обавијести купца робе ако информације које су дате у његовој Дугорочној изјави добављача престану да важе.
- ☞ Доставља се дотичном купцу прије него што му се испоручи роба или са првом пошиљком робе обухваћене том изјавом.

Треба да постоје 3 датума у Дугорочној изјави добављача:

- Датум на који је сачињена Изјава добављача (датум издавања).
 - Датум од кога почиње да важи Изјава добављача (датум почетка) и
 - Датум на који се завршава период важења (датум завршетка), не може бити дужи од 12 мјесеци након датума издавања.
- ☞ Датум издавања Дугорочне изјаве добављача не може бити послије датума почетка, али може бити прије.



²³ Образац Дугорочне изјаве добављача - узорак - Прилог 2 Одлуке СЕФТА-е 3/2015 и Анекс 3 овог документа

²⁴ Идентични производи означавају производе који у сваком погледу одговарају онима описаним у опису производа. Опис производа на комерцијалном документу који се користи за израду Изјаве добављача за вишеструке пошиљке мора стога да буде довољно прецизан да јасно идентификује тај производ, али и идентичне производе који ће накнадно бити увезени у складу са том ИД.

²⁵ Текст члана 4. Одлуке СЕФТА-е 3/2015 пружа могућност царинским органима чланице СЕФТА-е у којој се сачињава Изјава да пропишу услове под којима се могу користити дужи рокови.

- ⌚ Максимални период од 12 мјесеци важења Дугорочне изјаве добављача не значи обавезу добављача да изда Изјаву добављача за период од 12 мјесеци. То је његова одлука, то може бити краћи период важења у ком добављач може доказати да су све информације из Дугорочне изјаве добављача исте и истините.

5.2.3 Попуњавање Изјаве добављача

Изјава Добављача (и Дугорочна ИД) обухвата све информације о испорученој роби. Састоји се од три дијела и укључује сљедеће информације:

- информације о роби коју добављач доставља, а која је била подвргнута обради или преради у чланицама СЕФТА-е без добијања статуса преференцијалног поријекла и информације о материјалима који су за њу кориштени;
- информације да сви остали материјали који се користе у чланицама СЕФТА-е за производњу финалних производа потичу из чланица СЕФТА-е (ЕУ, Фарска острва, Исланд, Норвешка, Швајцарска (укључујући Лихтенштајн или Турску)²⁶;
- информације о роби која је била подвргнута обради или преради изван чланица СЕФТА-е и укупној додатој вриједности изван чланица СЕФТА-е у складу са Чланом 11 (Принцип територијалности) Прилога I РЕМ Конвенције.

Materijali bez porijekla

Materijali sa porijeklom

Ukupna dodata vrijednost izvan članica CEFTA-e

Информације о роби коју добављач испоручује:

Опис испоручене робе	Опис кориштених материјала без поријекла	Тарифни број кориштених материјала без поријекла	Вриједност кориштених материјала без поријекла
Укупна вриједност			

Прва табела у обрасцу Изјаве добављача и обрасцу Дугорочне изјаве добављача садржи податке о роби коју добављач испоручује, и која је била подвргнута обради или преради у чланицама СЕФТА-е, без добијања статуса преференцијалног поријекла. Такође садржи све информације о материјалима који се користе за њену производњу.

Колона I - Опис испоручене робе

Ове информације треба да буду довољно детаљне да би се јасно идентификовала роба коју добављач испоручује.

²⁶ Потенцијална могућност

Када се фактура, отпремница или други комерцијални документ уз који се прилаже изјава односи на различите врсте робе, или на робу која не садржи материјале без поријекла у истом обиму, добављач мора да направи јасну разлику између њих.

Примјер:

- ⌚ Изјава добављача се односи на трансформаторе (XC 8504) произведене у једној чланици СЕФТА-е који ће се користи у другој чланици СЕФТА-е за производњу клима уређаја (XC 8415).
- ⌚ Природа и вриједност материјала без поријекла који се користе у производњи ових трансформатора разликују се од модела до модела.

Опис испоручене робе	Опис кориштених материјала без поријекла	Тарифни број кориштених материјала без поријекла	Вриједност кориштених материјала без поријекла
Трансформатор 1 75 VA 230/24 V	· Бакарна жица за намотавање		3 EUR
	· Челично језгро		4 EUR
		Укупна вриједност	7 EUR
Трансформатор 2 60 VA 230/12 V	· Бакарна жица за намотавање		2 EUR
	· Челично језгро		4 EUR
		Укупна вриједност	6 EUR

⌚ За модел 1 кориштена је бакарна жица за намотавање (XC 8544) вриједности 3 EUR и жељезно језгро (XC 8504) вриједности 4 EUR.

⌚ За модел 2 кориштена је бакарна жица за намотавање (XC 8544) вриједности 2 EUR и жељезно језгро (XC 8504) вриједности 4 EUR.

- ⌚ Стога се мора направити разлика између модела у првој колони, а назнаке у другим колонама се морају дати одвојено за сваки од модела како би произвођач клима уређаја могао извршити тачну процјену статуса поријекла својих производа зависно од тога који модел трансформатора користи.

Колона II - Опис кориштених материјала без поријекла

Друга колона садржи информације о материјалима без поријекла кориштених у производњи испоручене робе.

Колона III – Тарифни број кориштених материјала без поријекла

Трећа колона садржи информације о тарифном броју материјала без поријекла који се користе у производњи испоручене робе. Назнаке које се захтијевају у овим колонама треба да се наведу само ако су потребне.

- ⌚ У претходном примјеру клима уређаја (ХС 8415) код којих су кориштени трансформатори (ХС 8504), Правило о поријеклу за одређени производ прописује да се може користити највише 40% материјала без поријекла. Због врсте Правила о поријеклу за одређени производ, тарифни бројеви за бакарну жицу за намотавање (ХС 8544) и жељезно језгро (ХС 8504) нису важни, тако да није потребно попуњавати ту колону. Међутим, вриједност кориштених материјала без поријекла је врло важна, јер ће је финални извозник рачунати за добијање поријекла.
- ⌚ Или, правило за одјевне предмете екс Поглавља 62 прописује да се може користити предиво без поријекла. Ако произвођач таквих одјевних предмета у Србији користи тканину увезену из Црне Горе која је тамо добијена ткањем предива без поријекла, довољно је да црногорски добављач у својој изјави опише материјале без поријекла кориштене као предиво, без обавезе навођења тарифног броја и вриједности таквог предива. То је зато што они нису важни у доношењу одлуке о прибављању поријекла финалних производа. Важно је само да је производња започела од предива без обзира на тарифни број и вриједност кориштених материјала.

Колона IV - Вриједност кориштених материјала без поријекла

Четврта колона садржи информације о вриједности материјала без поријекла који се користе у производњи испоручене робе. „Вриједност материјала“ означава царинску вриједност кориштених материјала у вријеме увоза кориштених материјала без поријекла, или, ако она није позната и не може се утврдити, прву утврдиву цијену плаћену за материјале у једној од држава чланица СЕФТА-е. Тачна вриједност сваког кориштеног материјала без поријекла се мора навести по јединици робе наведене у првој колони.

Такође, Изјава добављача треба да садржи информације о роби која је била подвргнута обради или преради изван чланица СЕФТА-е у складу са Принципом територијалности²⁷.

· У пољу *Укупна додата вриједност стечена изван земаља чланица СЕФТА-е* „Укупна додата вриједност“ означава све трошкове акумулиране изван земаља чланица СЕФТА-е, укључујући вриједност свих материјала која је тамо додата. Тачна укупна додата вриједност остварена изван земаља чланица СЕФТА-е мора бити дата по јединици робе која је наведена у првој колони.

Дугорочна изјава добављача садржи и информације о периоду важења за све наредне пошиљке робе које ће бити отпремљене у периоду од до Период важења Дугорочне изјаве добављача обично не би требало да буде дужи од 12 мјесеци, под условима прописаним од стране царинских органа земље у којој се сачињава Дугорочна изјава добављача.

5.2.4 Чување изјава добављача и пратећих докумената

Добављач који саставља Изјаву добављача мора бити спреман да у сваком тренутку, на захтјев царинског органа чланице СЕФТА-е у којој је сачињена изјава, достави сва одговарајућа документа којима се доказује да су информације дате у тој изјави тачне.

Добављач који сачињава Изјаву добављача мора чувати најмање три године копије изјаве и све фактуре, отпремнице или друга комерцијална документа, као и сва

²⁷ Укупна максимална додата вриједност остварена изван Уговорних страна не смије бити већа од 10% цијене франко фабрика производа за који ће се тражити статус поријекла (члан 11 РЕМ Конвенције).

одговарајућа документа којима се доказује да су информације дате у Изјави добављача тачне. Ако постоји Дугорочна изјава добављача, тај период почиње од датума истека важења Дугорочне изјаве добављача.

5.2.5 Административна сарадња и провјера изјава добављача

Да би се осигурала правилна примјена пуне кумулације, царински органи земаља чланица СЕФТА-е су дужни да пружају помоћ једни другима приликом провјере вјеродостојности увјерења о промету робе EUR.1, изјава о поријеклу или изјава добављача и тачности информација наведених у тим документима.

Поступак накнадне провјере вјеродостојности Изјаве добављача или доказа о поријеклу, односно тачности датих података, је у основи исти и подржан је од стране царинске администрације.

Накнадне провјере изјава добављача или дугорочних изјава добављача, као и накнадна провјера издатих доказа о поријеклу, се могу обавити насумице или кад год царински орган земље чланице СЕФТА-е изрази оправдану сумњу у вјеродостојност документа или тачност информација које су садржане у њему.

Ако постоји сумња у вјеродостојност документа или тачност података наведених у Изјави добављача, поступак његове провјере је сљедећи:

- ⌚ Царински орган земље чланице СЕФТА-е, у којој су такве изјаве добављача кориштене за добијање поријекла извезене робе, враћа Изјаву добављача (или Дугорочну изјаву добављача) и фактуре, отпремнице или друга комерцијална документа која се односе на робу обухваћену таквом изјавом царинском органу земље чланице СЕФТА-е у којој је изјава сачињена.
- ⌚ Царинска служба треба да наведе, по потреби, разлоге за провјеру.
- ⌚ Они су такође дужни да прослиједи, у прилог захтјеву за накнадну провјеру, сва прибављена документа или информације које наводе на закључак да су информације дате у Изјави добављача нетачне.

Провјеру спроводи царински орган земље чланице СЕФТА-е у којој је Изјава добављача (или Дугорочна изјава добављача) сачињена. У ту сврху, он има право да затражи било какав доказ и изврши контролу рачуна добављача или било коју другу провјеру коју сматра прикладном.

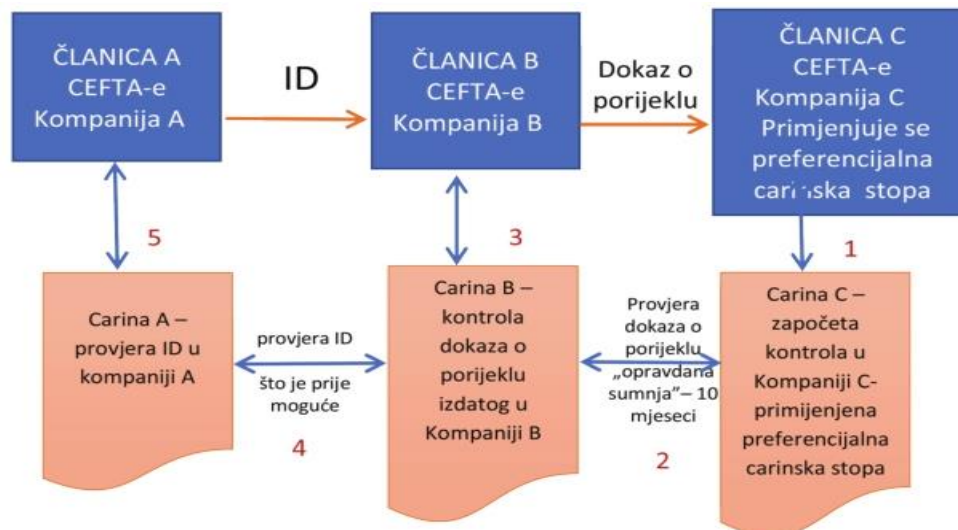
Царински орган који захтијева провјеру мора бити обавијештен о резултатима што је прије могуће (узимајући у обзир рокове за провјеру доказа о поријеклу који су издати на основу дате Изјаве добављача).

Ти резултати морају јасно показати да ли су информације дате у Изјави добављача тачне и омогућиће утврђивање чињенице да ли и до које мјере се таква изјава може узети у обзир за издавање увјерења о промету робе EUR.1 или за изразу изјаве о поријеклу.

ПРИМЈЕР: Процес провјере Изјаве добављача

- Доказ о поријеклу је издала компанија Б компанији Ц. Извозни производ је добио преференцијално поријекло примјењујући пуну кумулацију кориштењем материјала без поријекла купљених од компаније А. Компанија А је сачинила Изјаву добављача у којој се наводе сви материјали без поријекла и материјали са поријеклом који су кориштени у земљу Ц.

Слика 5 – Процес провјере



- Током контроле након царињења, царински орган Стране Ц је имао основану сумњу у вјеродостојност доказа о поријеклу и покренуо је кроз административну сарадњу провјеру вјеродостојности издатог доказа о поријеклу.
- Царинска управа Стране Б је извршила накнадну провјеру у компанији Б која је издала доказ о поријеклу. Током контроле су увидјели да је пуна кумулација примијењена на основу Изјаве добављача и постојала је основана сумња у вјеродостојност Изјаве добављача. Кроз административну сарадњу извршена је провјера у Страни А, у којој је Компанија А издала Изјаву добављача. Утврђено је да је Изјава добављача исправно издата, а иста је била вјеродостојна и оправдана. На основу ових информација, царинска управа у Страни Б је одговорила на захтјев за провјеру царинској управи Стране Ц.
- У наведеном примјеру, провјера је иницирана од стране царинске управе оне Стране у којој је примијењена преференцијална царинска стопа. Међутим, треба напоменути да провјеру Изјаве добављача може иницирати и царинска управа оне Стране у којој је издат доказ о поријеклу (на основу ИД) или у вријеме издавања или приликом наредне контроле. Такође, може се иницирати током било које врсте контроле - на примјер током редовне контроле овлаштеног извозника.

5.2.6 Посљедице нетачне Изјаве добављача

С обзиром да нетачна Изјава добављача може на крају довести до издавања нетачног доказа о поријеклу, то би могло значити да би увозник морао да плати (врати) царине за једну или више пошиљки, јер не постоји валидан доказ о поријеклу који је потребан да би се осигурала преференцијална царинска стопа.

Мора бити јасно да Изјава добављача такође може да подржи израду наредне Изјаве добављача када се роба продаје, испоручује или преноси између добављача.

Такође, погрешно издавање Изјаве добављача потенцијално подразумијева читав ланац погрешно издатих докумената. Погрешна изјава не само да може довести до губитка купца или обавезе плаћања царине, већ може имати и друге посљедице везане за, нпр. пореско или кривично право.

Треба нагласити да се израда изјава добављача врши без учешћа царинских органа. Добављач је одговоран за тачност изјава датих примаоцу. Када се сачињава Изјава добављача, обавезни су формални захтјеви. Добављач је такође дужан да одмах обавијести купца робе ако се околности промијене, што доводи до чињенице да дугорочна изјава добављача престаје да важи.

У случајевима када се утврди да је добављач издао нетачну Изјаву добављача, такође се може предвидјети прекршајни поступак националним одредбама сваке од земаља чланица СЕФТА-е: (Члан 9: *Казне се изричу сваком лицу које сачини или утиче на то да се сачини документ који садржи нетачне информације у циљу добијања преференцијалног третмана за производе*).

Такође, ако је овлаштени извозник издао нетачну Изјаву добављача, мјера која би се могла предузети може да укључи одузимање одлуке о овлаштену извознику.

5.3 Примјер пуне кумулације - правило додате вриједности

Албанска компанија производи кишобране (ХС 6601) и продаје их Босни и Херцеговини по цијени од 4 EUR франко фабрика. Производни процес:

ПРОИЗВОДЊА КИШОБРАНА АЛБАНСКЕ КОМПАНИЈЕ (ХС 6601)

Материјал који се користи у производњи кишобрана:

- ШИВЕНИ ТЕКСТИЛНИ МАТЕРИЈАЛИ – дио кишобрана (ХС 6307) - купљени од компаније из РС по цијени 1 EUR франко фабрика (материјали без поријекла) - царинска стопа најповлаштеније нације (MFN стопа) на увоз у АЛ је 0%;
 - АЛУМИНИЈУМСКИ ДИЈЕЛОВИ КОШОБРАНА - оквири и жице (ХС 6603) - купљени од компаније из Кине по цијени 1,3 EUR франко фабрика (материјали без поријекла) – царинска стопа на увоз у АЛ износи 15%;
 - ПЛАСТИЧНИ ДЈЕЛОВИ (ХС 6603) купљени од албанског произвођача по цијени 0,3 EUR франко фабрика - праћени изјавама добављача за робу са поријеклом;
 - Производња изнад минималне.
- ⌚ **Правило Листе за ХС 6601 прописује да укупна вриједност свих материјала без поријекла не смије бити већа од 50% финалне цијене франко фабрика.**

ПРОИЗВОДЊА ШИВЕНОГ ТЕКСТИЛНОГ МАТЕРИЈАЛА КОМПАНИЈЕ ИЗ СРБИЈЕ (ХС 6307)

Материјал који се користи у производњи:

- ТЕКСТИЛНИ МАТЕРИЈАЛ (ХС 5512) увезен из Бангладеша по цијени од 0,5 EUR ФРАНКО ФАБРИКА (материјали без поријекла) - увозна царина на текстилни материјал износи 10%;
 - ОСТАЛИ МАТЕРИЈАЛИ имају поријекло из Србије;
 - Производња изнад минималне.
- ⌚ **Правило Листе за ХС 6307 прописује производњу у којој вриједност свих употријебљених материјала не прелази 40% цијене производа франко фабрика.**

СТИЦАЊЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНОГ ПОРИЈЕКЛА КИШОБРАНА ПРОИЗВЕДЕНИХ У АЛБАНИЈИ

У наставку се упоређују случајеви у којима се користи Регионална РЕМ Конвенција (без примјене СЕФТА одступања - пуна кумулација и поврат царина), као и ситуација када се користи Одлука СЕФТА-е 3/2015 са могућношћу пуне кумулације и поврата царине. Циљ је да се покаже разлика и могућности које би ова нова могућност требало да пружи.

- ⌚ **БЕЗ ПУНЕ КУМУЛАЦИЈЕ И ПОВРАТА ЦАРИНЕ** - РЕМ конвенција која је тренутно у употреби

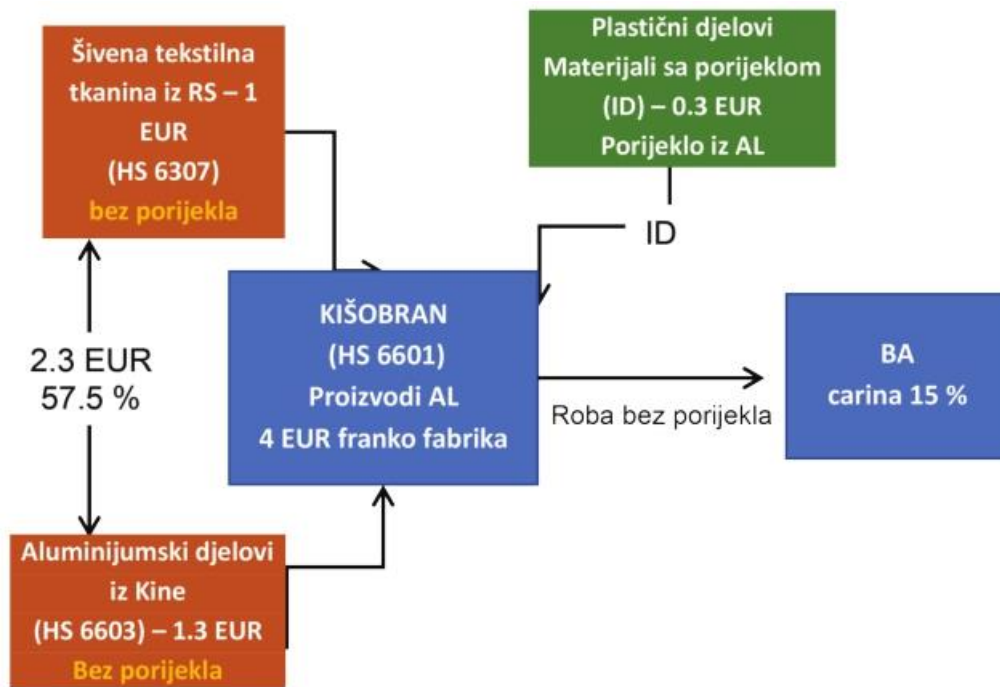
У производњи кишобрана произвођач је користио шивени текстилни материјал без поријекла и дијелове од алуминијума.

Вриједност материјала без поријекла кориштених у производњи кишобрана је 2,3 EUR франко фабрика (шивени текстилни материјал + алуминијумски дјелови), што одговара 57,5% укупне цијене кишобрана (4 EUR франко фабрика).

Правило о поријеклу за одређени производ за ХС 6601 прописује да кишобран може да добије поријекло земље извознице ако се испуни правило Листе (*укупна вриједност свих материјала без поријекла не смије бити већа од 50% финалне цијене франко фабрика*).

Приликом извоза кишобрана у Босну и Херцеговину није могуће издати доказ о поријеклу, јер је у његовој производњи кориштено 57,5% материјала без поријекла. То ће резултирати обрачунавањем царине од 15% да би се кишобрани могли ставити у слободан промет у Босни и Херцеговини.

Слика 6. Добијање преференцијалног поријекла - без пуне кумулације и поврата царине



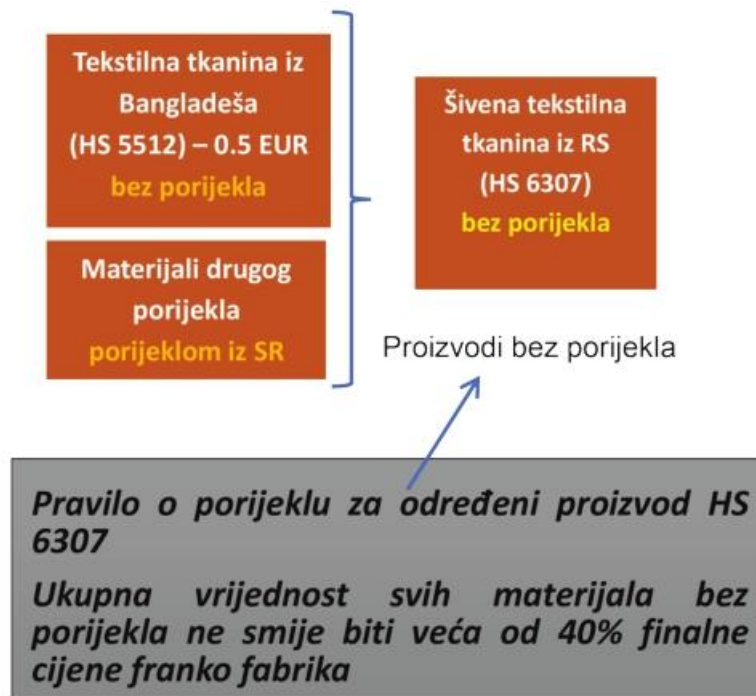
⌚ ПРИМИЈЕЊЕНА ПУНА КУМУЛАЦИЈА И ПОВРАТ ЦАРИНЕ (Одлука СЕФТА-е 3/2015)

У производњи шивеног текстилног материјала (ХС 6307) компанија из Србије је користила текстилне материјале без поријекла купљене од произвођача из Бангладеша (ХС 5512) по цијени од 0,5 EUR франко фабрика. Сви остали кориштени материјали имају преференцијално поријекло из Србије.

Производња је већа од минималне производње, али шивени текстилни материјал је ипак без поријекла, јер правило о поријеклу за одређени производ за ХС 6307 није испуњено.

Без обзира на то, произвођач из Србије је могао да изда Изјаву добављача албанској компанији којом се потврђује да су у производњи шивеног текстилног материјала (ХС 6307) кориштени материјали без поријекла у вриједности од 0,5 EUR франко фабрика и да су сви остали кориштени материјали били материјали са поријеклом.

Слика 7. Добијање преференцијалног поријекла – примјењена пуна кумулација и поврат царине



Албанска компанија затим у обрачуна материјала без поријекла кориштених у производњи финалног производа (кишобрани ХС 6601) рачуна ових 0,5 EUR за материјале без поријекла, а за алуминијумске дјелове без поријекла 1,3 EUR, што је укупно 1,8 EUR франко фабрика. То одговара 45% цијене кишобрана франко фабрика.

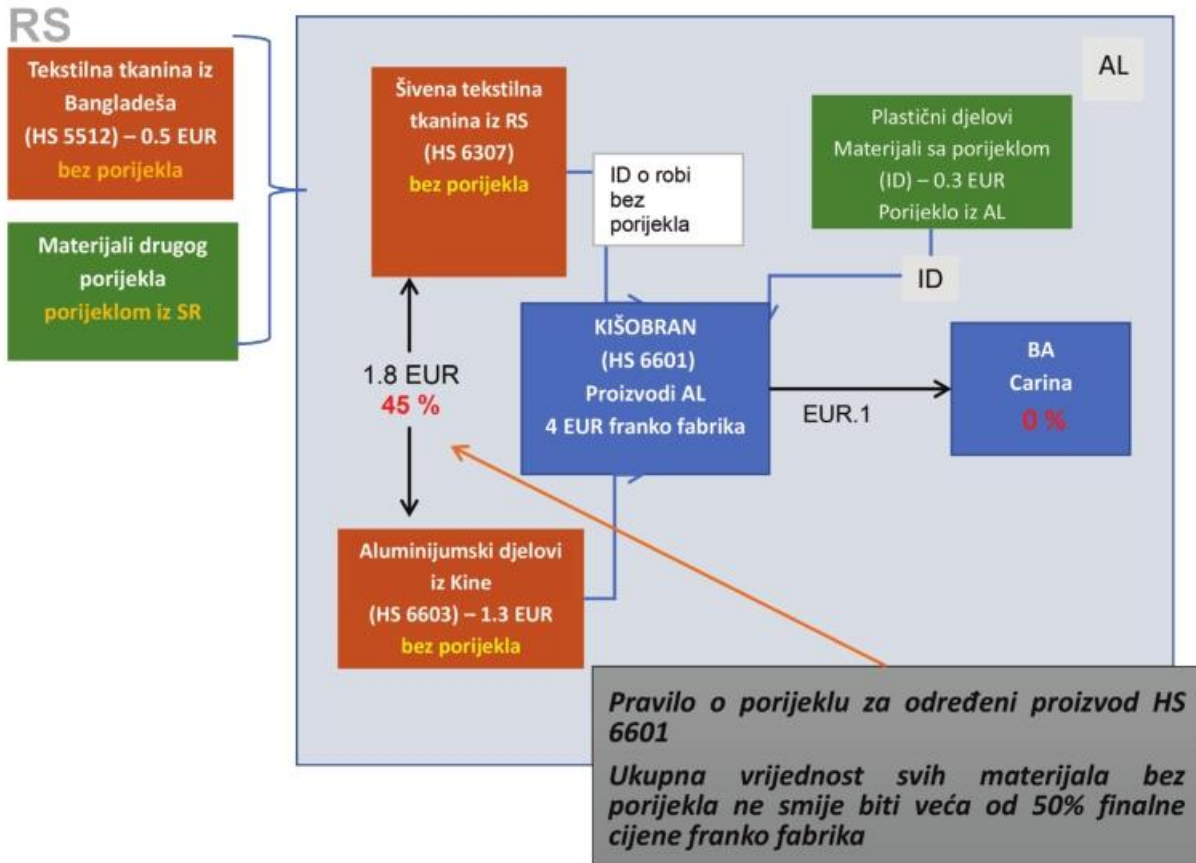
Можемо закључити да се у производњи финалног производа користи 45% материјала без поријекла, што доводи до закључка да је задовољено Правило о поријеклу одређеног производа у правилу Листе, и да је албанска компанија могла издати доказ о поријеклу приликом извоза кишобрана у Босну и Херцеговину²⁸. То подразумијева да се у БА примјењује царинска стопа од 0%.

Треба узети у обзир и чињеницу да због тога што је кориштена унутрашња обрада и што се примјењује правило поврата царине²⁹ није потребно обрачунавати царинску стопу за све материјале без поријекла кориштене у производњи прије него што се изда доказ о поријеклу (или се увозна царина која се плаћа на материјале без поријекла кориштене у производњи може вратити).

²⁸ Или друге земље чланице СЕФТА-е

²⁹ Види тему 6 – Поврат царине

Слика 7.1 - Добијање преференцијалног поријекла – примијењена пуна кумулација и поврат царине



Закључак:

Из овога слиједи да у ситуацији када не постоји могућност пуне кумулације/поврата царине при увозу кишобрана из Албаније у Босну и Херцеговину, треба наплатити царину од 15%. Ако постоји могућност пуне кумулације/поврата царине, то компанијама омогућава кориштење материјала без поријекла који још нису резултирали производом са поријеклом. Они се онда могу сматрати материјалима у сврху кумулације и додати производном процесу који се одвија у компанији у другој земљи у зони пуне кумулације. Тада се заједно сматрају производом са поријеклом ако су друга правила задовољена и роба добија поријекло.

Дакле, у овом случају, исто нам даје могућност да користимо материјале без поријекла из Бангладеша који су јефтинији од материјала са поријеклом из зоне Споразума о слободној трговини. То у коначном омогућава јефтинију производњу готовог производа и пласирање истог без наплате царине у зони примјене пуне кумулације.

Пуна кумулација/поврат царине између земаља чланица СЕФТА-е омогућава производњу финалног производа по конкурентним цијенама који ће се продати купцима СЕФТА-е без царине, али који можда неће бити конкурентан на другим тржиштима (на примјер ЕУ и ЕФТА јер се пуна кумулација (још) не примјењује са њима).

5.4 Примјер пуне кумулације - правило процеса

ПРОИЗВОДЊА ПАМУЧНИХ КОШУЉА (ХС 6205) – примијењена пуна кумулација и поврат царине

Кинеско памучно предиво (ХС 5205) се увози у Сјеверну Македонију гдје се производи у тканину (ХС 5208).

Правило о поријеклу за одређени производ за ХС 5208 заснива се на тзв. „правилу двоструке трансформације”³⁰, што значи да је у конкретној ситуацији производња морала почети од влакна да би се испунило правило Листе.



То значи да тканина (ХС 5208) не испуњава услове за преференцијално поријекло и задржава кинеско поријекло.

Тканина без поријекла се извози из Сјеверне Македоније у Молдавију, гдје се израђује у кошуље (ХС 6205). Македонски извозник је сачинио Изјаву добављача за робу која је била подвргнута обради у Сјеверној Македонији, без добијања статуса преференцијалног поријекла.

Правило о поријеклу за одређени производ за ХС 6205 прописује да процес производње мора почети од предива и онда готов производ може добити преференцијално поријекло.

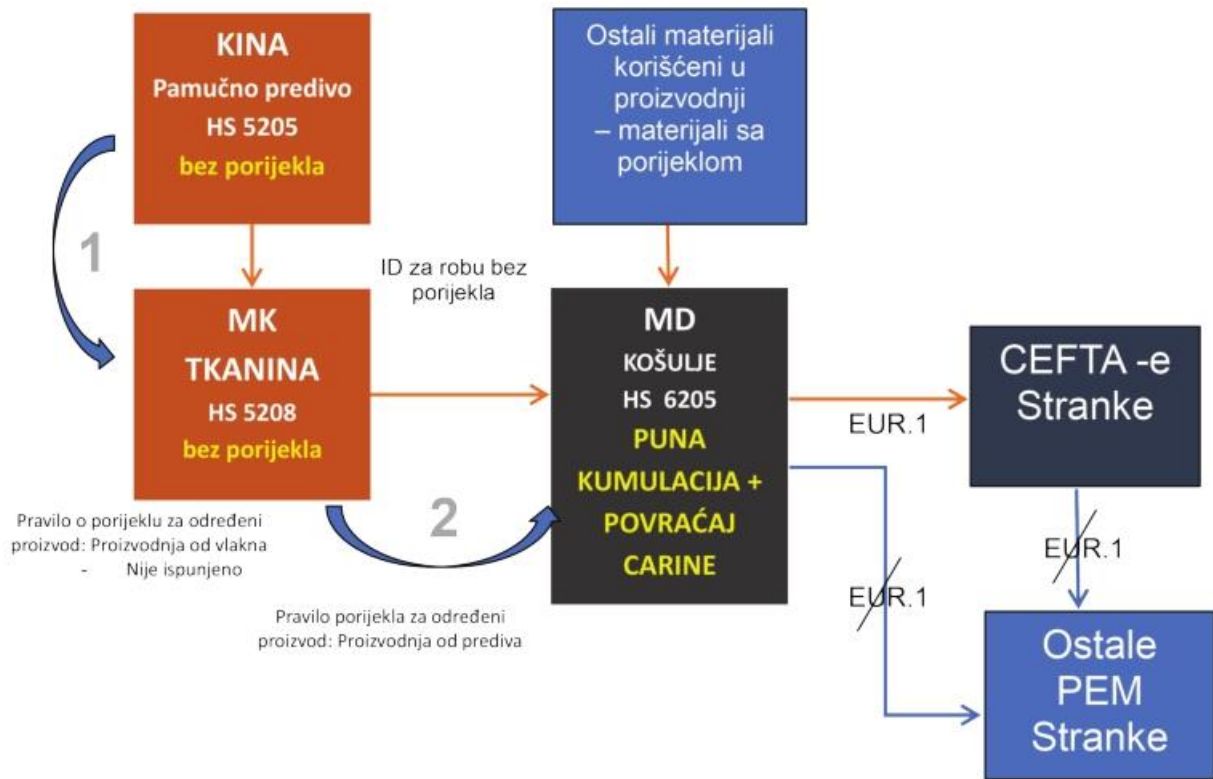
У Молдавији, готове кошуље добијају статус преференцијалног поријекла јер се обрада која је извршена у Сјеверној Македонији додаје обради извршеној у Молдавији да би се произвеле кошуље са поријеклом. Захтјев двоструке трансформације је тада испуњен на територијама Страна које имају користи од пуне кумулације. Финални производ добија преференцијално поријекло и може се извозити у друге земље чланице СЕФТА-е и има користи од преференцијалног третмана у њима.

Међутим, с обзиром да пуна кумулација између других Уговорних страна РЕМ-а није призната, производ се не може поново извозити унутар РЕМ зоне уз повластице.

С обзиром да се између земаља чланица СЕФТА-е примјењује поврат царине, није потребно обрачунавати царину на све материјале без поријекла кориштене у производњи прије него што се изда доказ о поријеклу или се може извршити поврат увозне царине плаћене на материјале без поријекла кориштене у производњи.

³⁰ Правило двоструке трансформације значи да се два значајна процеса производње морају одвијати у земљи/ зони Споразума о слободној трговини.

Слика 8. Пуна кумулација - правило процеса



6 Општи преглед - поврат царине

Израз „поврат царине“ односи се на ослобађање од или рефундирање увозних царина на материјале који се користе у производњи производа за извоз.

6.1 Забрана поврата или ослобађања од царине (no-drawback правило)

Забрана поврата или ослобађања од увозне царине је наведена у већини споразума о слободној трговини закључених између партнерских земаља. Правило о забрани поврата или ослобађања од царине осигурава да се плаћају царине које се примјењују на материјале трећих земаља. Његов главни циљ је да се искључи двоструко одобравање царинских олакшица (ненаплаћивање царина на материјале трећих земаља у земљи извоза и увоз робе уз доказ о поријеклу са преференцијалном царинском стопом у земљи увоза).

За разлику од поврата царине, правило забране поврата царине фаворизује употребу материјала из зоне споразума о слободној трговини, а не употребу материјала без поријекла из трећих земаља.

6.1.1 РЕМ Конвенција и забрана поврата царина

⌚ Постојећа РЕМ правила примјењују општи принцип забране поврата царине на материјале који се користе у производњи неког производа (примјењује се правило о забрани поврата царине). Међутим, између одређених уговорних страна, предвиђена су такође билатерална одступања³¹. Циљ члана 14. РЕМ Конвенције је да се спријечи поврат царине на све материјале без поријекла који се користе у обради или преради производа са поријеклом.

Стога, ови материјали без поријекла подлијежу увозној царини, без могућности ослобађања или поврата исте, царински дуг настаје у тренутку прихватања декларације за поновни извоз и мора се обрачунати као да су материјали без поријекла били стављени у слободан промет. Сврха овог правила је да се избјегне негативна дискриминација у царинском третману између робе намијењене за домаћу употребу или потрошњу у односу на робу која се извози у партнерску земљу.

⌚ Уговорне стране РЕМ-а су предложиле, након детаљне анализе, да према предложеној ревидованој РЕМ Конвенцији, треба укинути правило забране. Ова могућност треба да обухвати све уговорне стране РЕМ-а и све производе, осим материјале који се користе у производњи производа који спадају у опсег ХС поглавља 50 до 63³².

³¹ Одлука Заједничког комитета РЕМ-а 2/2017 ће бити дио ових одступања.

³² Предложена ревидована РЕМ конвенција такође укључује могућност билатералног укидања забране поврата царине за ХС поглавља 50-63 за производе који су добили статус поријекла примјеном билатералне пуне кумулације.

6.2 CEFTA и поврат царине

У члану 10. РЕМ Одлуке 3/2015 наводи се да се забрана поврата царине прописана у члану 14. Прилога I РЕМ Конвенције не примјењује у билатералној трговини између земаља чланица CEFTA-е.

Ако финални производи добију поријекло у једној чланици CEFTA-е и извозе се у другу чланицу CEFTA-е, нема потребе да се плаћа царина на материјале без поријекла који се користе у производњи прије издавања доказа о поријеклу или је, пак, могуће извршити поврат царине³³. Ипак, у земљи чланици CEFTA-е у коју се роба извози постоји могућност одобравања повластице.

Могућност неплаћања царине или поврат царинских дажбина може помоћи да се створе једнаки услови за све привредне субјекте у зони CEFTA-е. То може побољшати конкуренцију, смањити трошкове и повећати трговину, јер високе царине на материјале без поријекла који се користе у производњи чине споразуме о слободној трговини безначајним.

Упамтити:

- ☞ Према Одлуци CEFTA-е 3/2015, забрана поврата царине се неће примјењивати у билатералној трговини између земаља чланица CEFTA-е.
- ☞ Према предложеној ревидованој РЕМ Конвенцији, приједлог је да се правило о забрани укине за све уговорне стране РЕМ-а и све производе (осим за материјале ХС поглавља 50 до 63).

6.3 Примјер - правило „забране поврата царине“ насупрот правилу о „поврату царине“

Основне информације:

Алуминијумски (ХС 2606) и пластични профили (ХС 3916) се увозе из Кине у ЕУ у оквиру поступка унутрашње обраде. Редовна царинска стопа за алуминијум је 0%, али за пластичне профиле износи 6,5% (царина се одлаже због унутрашње обраде).

- У ЕУ се прерађују до финалног производа алуминијумских профила (ХС 7604).
- Ове алуминијумске профиле треба затим извести у Црну Гору.

- 🕒 Ако је испуњено правило о поријеклу за одређени производ за 7604 (ex. Поглавље 76 = СТН + макс. 50% материјала без поријекла франко фабрика), треба издати доказ о поријеклу за алуминијумске профиле. Шта је са повратом царине?

³³ Види националну регулативу.

Слиједи упоређивање случајева у којима се користи забрана поврата царине³⁴ или поврат царине³⁵ са циљем да се олакша разумијевање утицаја поврата царине на готови производ.

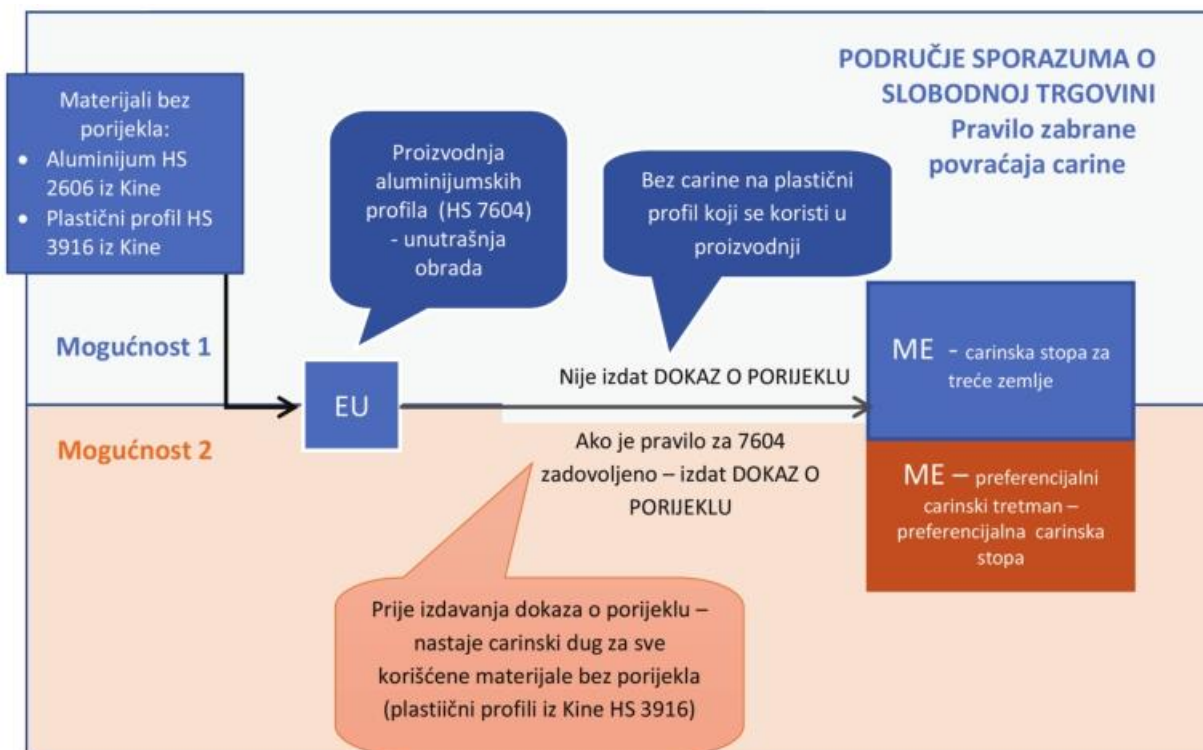
🕒 ПРАВИЛО ЗАБРАНЕ ПОВРАТА ЦАРИНЕ

Члан 14. РЕМ Конвенције прописује да материјали без поријекла (нпр. кинески алуминијум + кинески пластични профили) који се користе у производњи производа са поријеклом из Уговорне стране (ЕУ) за које се издаје или сачињава доказ о поријеклу, не подлијежу у страни извозници поврату или ослобађању од царине било које врсте.

- Ово значи да прије издавања доказа о поријеклу царински дуг настаје на свим материјалима треће земље кориштеним у производњи извезеног производа (обрачунат као да је роба без поријекла била стављена у слободан промет) - могућност 1.
- Или извозник може одлучити да извезе финални производ без издавања доказа о поријеклу, а онда се не појављује царински дуг - могућност 2.

Ове могућности су приказане на сљедећој слици.

Слика 9 - Случај када се користи забрана поврата царине



То значи да извозник има могућност да одлучи да примјени поврат царине и прода робу без преференцијалног поријекла, што ће довести до обрачуна царине у држави увозници. Или извозник може да плати царину на материјале трећих земаља кориштених у производњи и препусти примаоцу у партнерској земљи да има користи од царинских повластица на увоз.

³⁴ Тренутно се у РЕМ Конвенцији користи забрана поврата царине.

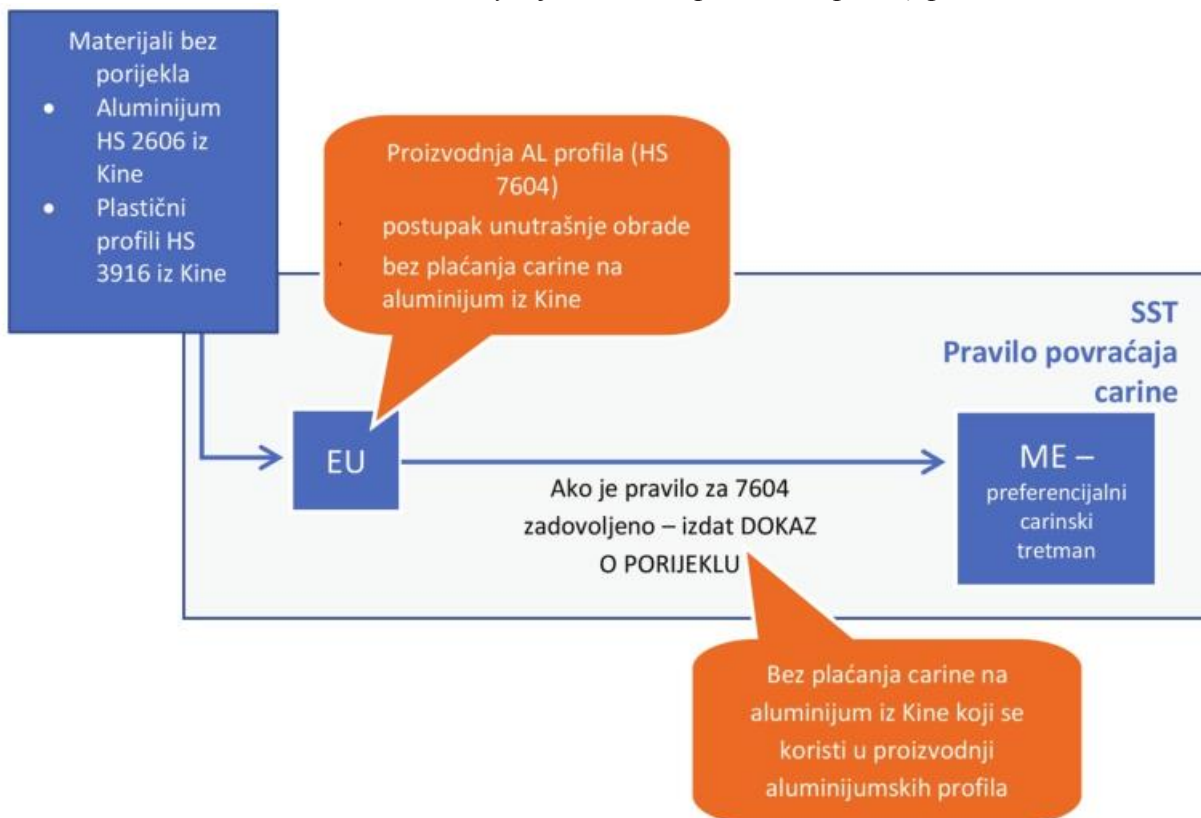
³⁵ Исто ће бити могуће у Ревидованој РЕМ Конвенцији

🕒 ПРАВИЛА ПОВРАТА ЦАРИНЕ

Ако је испуњено правило о поријеклу за одређени производ за ХС 7604 и користи се могућност поврата царине, алуминијумски профили се могу увозити без царине у Црну Гору са доказом о поријеклу из ЕУ. У тој ситуацији материјали трећих земаља (Кина) би ушли у Црну Гору без плаћања царине.

Поред тога, постојала би и могућност поновног уласка алуминијумских профила у ЕУ и давања преференцијалног третмана у случају производње у Црној Гори (нпр. алуминијумски прозори) у којој се користе као материјали са поријеклом (могућност кумулације).

Слика 10 - Случај када се користи поврат царине



6.4 Пуна кумулација и поврат царине

Пуна кумулација даје могућност свакој Уговорној страни да користи материјале без поријекла који су прерађени (више од минималног, али недовољно за стицање поријекла) у другој партнерској земљи у производњи производа за извоз. Све операције у обје (или више) Уговорних страна се узимају у обзир приликом одлучивања да ли је производ испунио одредбе прописане Протоколом о поријеклу и да ли је финални производ добио преференцијално поријекло или не.

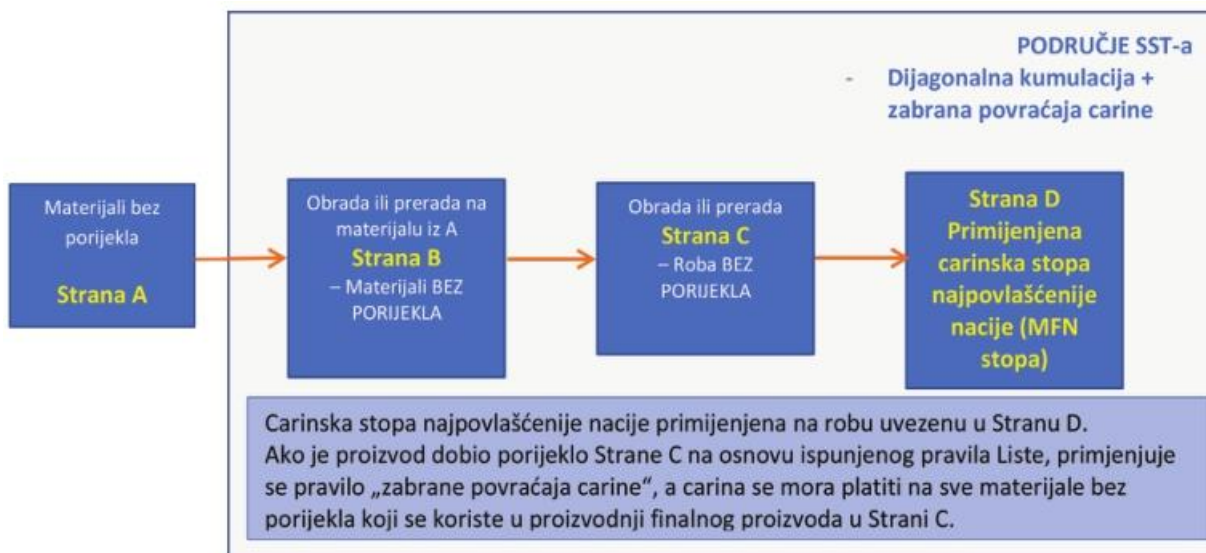
С друге стране, поврат царине омогућава да не постоји потреба плаћања царине на материјале без поријекла који се користе у производњи.

Ове опције олакшавају добијање поријекла за финални производ, а могуће је и да производња постане ефикаснија због могућности кориштења јефттинијих сировина без плаћања царине у производњи за извоз.

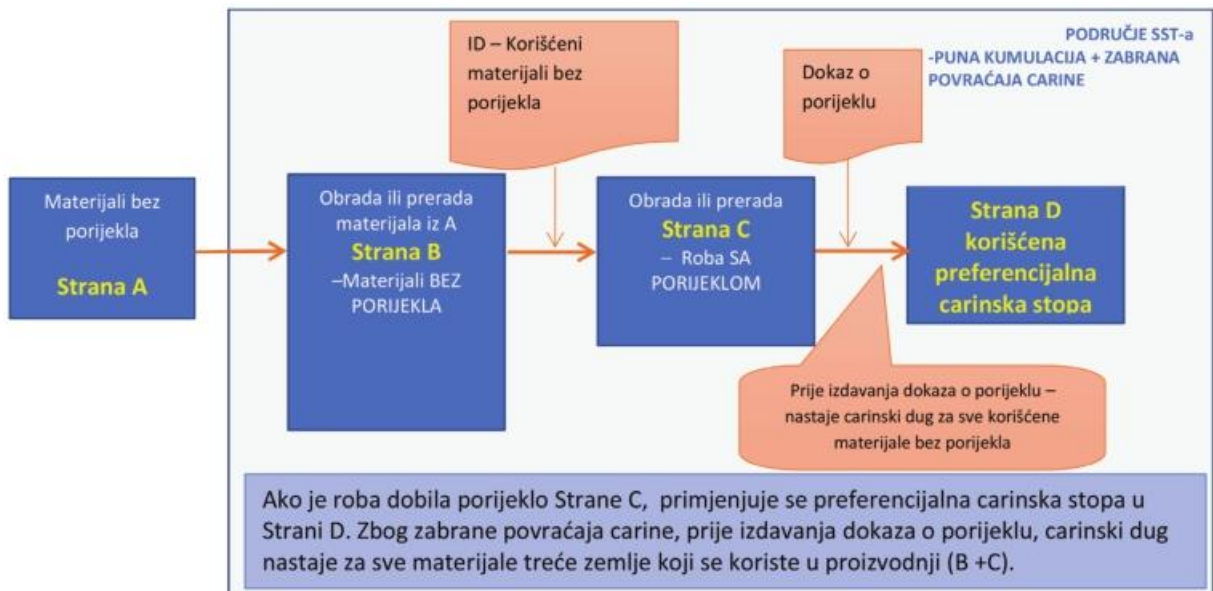
У наставку су приказана три примјера с циљем да се олакша разумијевање утицаја пуне кумулације и поврата царине на готови производ кроз сљедеће ситуације:

- Дијагонална кумулација и забрана поврата царине - тренутна ситуација у РЕМ Конвенцији;
- Пуна кумулација и забрана поврата царине - хипотетички случај;
- Пуна кумулација и поврат царине - будућа могућност у ревидованој РЕМ Конвенцији и билатералној Одлуци СЕФТА-е 3/2015.

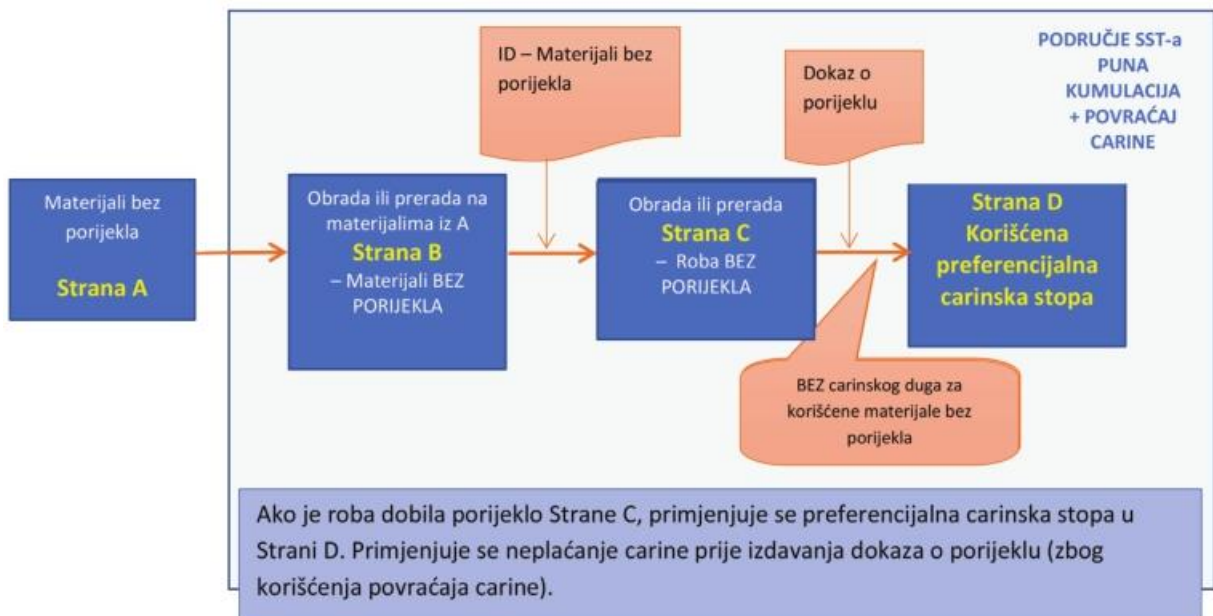
Слика 11: Дијагонална кумулација и забрана поврата царине



Слика 12: Пуна кумулација и забрана поврата царине



Слика 13: Пуна кумулација и поврат царине



Као што је приказано у горе наведеним примјерима, примјена пуне кумулације и поврата царине је смањила трошкове произвођача и јефтинији производ се могао пласирати на тржиште.

Анекси:

1. Прилог II - Садржај - након укључивања Одлуке 2/2017
2. Постојећи алати - веб странице
3. Образац Изјаве добављача
4. Образац Дугорочне изјаве добављача

АНЕКС 1: Прилог II - Садржај - након укључивања Одлуке 2/2017

Прилог II

Посебне одредбе које одступају од одредби из Прилога I

САДРЖАЈ

Члан 1.

Члан 2.

- АНЕКС I* Трговина између Европске уније и земаља учесница у Процесу стабилизације и придруживања Европској унији
- АНЕКС II* Трговина између Европске уније и Народне Демократске Републике Алжира
- АНЕКС III* Трговина између Европске уније и Краљевине Мароко
- АНЕКС IV* Трговина између Европске уније и Републике Тунис
- АНЕКС V* Сеута и Мелиља
- АНЕКС VI* Заједничка декларација о Кнежевини Андори
- АНЕКС VII* Заједничка декларација о Републици Сан Марино
- АНЕКС VIII* Трговина између Републике Турске и земаља учесница у Процесу стабилизације и придруживања Европској унији
- АНЕКС IX* Трговина између Републике Турске и Краљевине Мароко
- АНЕКС X* Трговина између Републике Турске и Републике Тунис
- АНЕКС XI* Трговина између земаља ЕФТА-е и Републике Тунис
- АНЕКС XII* Трговина у оквиру Споразума о слободној трговини између медитеранских арапских земаља (Споразум из Агадира)
- АНЕКС XIII* Трговина обухваћена Централноевропским споразумом о слободној трговини (СЕФТА) укључујући Републику Молдавију и земље учеснице у Процесу стабилизације и придруживања Европској унији
- АНЕКС А* Изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у Европској унији, Алжиру, Мароку или Тунису без стицања статуса преференцијалног поријекла
- АНЕКС Б* Дугорочна изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у Европској унији, Алжиру, Мароку или Тунису, без стицања статуса преференцијалног поријекла

- АНЕКС Ц* Изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у Алжиру, Мароку, Тунису или Турској без стицања статуса преференцијалног поријекла
- АНЕКС Д* Дугорочна изјава добављача за робу која је подвргнута обради или преради у Алжиру, Мароку, Тунису или Турској без стицања статуса преференцијалног поријекла
- АНЕКС Е* Изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у земљи чланици ЕФТА-е или Тунису, без стицања статуса преференцијалног поријекла
- АНЕКС Ф* Дугорочна изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у земљи чланици ЕФТА-е или Тунису без стицања статуса преференцијалног поријекла
- АНЕКС Г* Изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у земљама чланицама СЕФТА-е без стицања статуса преференцијалног порекла
- АНЕКС Х* Дугорочна изјава добављача за робу која је била подвргнута обради или преради у земљама чланицама СЕФТА-е без стицања статуса преференцијалног поријекла

Члан 1.

Уговорне стране могу у својој билатералној трговини примијенити посебне одредбе које одступају од одредби из Прилога I.

Ове посебне одредбе су наведене у Анексима овог Прилога.

Члан 2.

Производи поријеклом из Сеуте и Мелиље, Андоре и Сан Марина третирају се као производи са поријеклом у дијагоналној трговини како је наведено у члану 3. Прилога I под условом да је у земљи поријекла издато увјерење EUR-MED или EUR-MED изјава о поријеклу.

АНЕКС 2: Постојећи алати - веб странице

Веб странице царинских управа земаља чланица и земаља кандидата:

🔗 https://ec.europa.eu/taxation_customs/national-customs-websites_en

Европска комисија - Општи аспекти преференцијалног поријекла

🔗 https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin_en

РЕМ - Приручник за кориснике:

🔗 https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/customs_duties/rules_origin/preferential/handbook_en.pdf

РЕМ - Објашњења

🔗 <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/123a0192-db5d-45cb-8a57-049576a66e86/language-en>

Генерални Директорат за трговину - Правила о поријеклу

🔗 <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/basic-rules>

🔗 <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/duty-drawback>

🔗 <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/cumulation>

WCO (Свјетска царинска организација) - Поријекло

🔗 <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin.aspx>

WCO - Приручник за правила о поријеклу:

🔗 <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/overview/origin-handbook.aspx>

WCO – Компендијум о поријеклу

🔗 http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/origin/instruments-and-tools/guidelines/origin_compendium.pdf?db=web

WCO – Инструменти и алати:

🔗 <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/instrument-and-tools.aspx>

WCO – База података о преференцијалним трговинским споразумима и сродним правилима о поријеклу:

🔗 <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/instrument-and-tools/database.aspx>

WCO – ВОДИЧ ЗА ПРАВИЛА О ПОРИЈЕКЛУ - кумулација:

🔗 <https://findrulesoforigin.org/Glossary/accum>

ANNEX 3: Supplier's declaration form

Supplier's declaration

The supplier's declaration, the text of which is given below, must be made out in accordance with the footnotes. However, the footnotes do not have to be reproduced.

SUPPLIER'S DECLARATION for goods which have undergone working or processing in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey without having obtained preferential origin status

I, the undersigned, supplier of the goods covered by the annexed document, declare that:

1. The following materials which do not originate in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey have been used in the CEFTA Parties to produce these goods:

Description of the goods supplied ⁽¹⁾	Description of non-originating materials used	Heading of non-originating materials used ⁽²⁾	Value of non-originating materials used ⁽²⁾⁽³⁾
Total value			
Total value			

¹ When the invoice, delivery note or other commercial document to which the declaration is annexed relates to different kinds of goods, or to goods which do not incorporate non-originating materials to the same extent, the supplier must clearly differentiate them.

Example:

The document relates to different models of electric motor of heading 8501 to be used in the manufacture of washing machines of heading 8450. The nature and value of the non-originating materials used in the manufacture of these motors differ from one model to another. The models must therefore be differentiated in the first column and the indications in the other columns must be provided separately for each of the models to make it possible for the manufacturer of washing machines to make a correct assessment of the originating status of his products depending on which model of electrical motor he uses.

² The indications requested in these columns should only be given if they are necessary.

Examples:

The rule for garments of ex Chapter 62 says that non-originating yarn may be used. If a manufacturer of such garments in Serbia uses fabric imported from Montenegro which has been obtained there by weaving non-originating yarn, it is sufficient for the Montenegrin supplier to describe in his declaration the non-originating material used as yarn, without it being necessary to indicate the heading and value of such yarn.

A producer of iron of heading 7217 who has produced it from non-originating iron bars should indicate in the second column 'bars of iron'. Where this wire is to be used in the production of a machine, for which the rule contains a limitation for all non-originating materials used to a certain percentage value, it is necessary to indicate in the third column the value of non-originating bars.

³ 'Value of materials' means the customs value at the time of importation of the non-originating materials used, or, if this is not known and cannot be ascertained, the first ascertainable price paid for the materials in one of the CEFTA Parties. The exact value for each non-originating material used must be given per unit of the goods specified in the first column.

2. All the other materials used in the CEFTA Parties to produce these goods originate in the CEFTA Parties;

3. The following goods have undergone working or processing outside CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey in accordance with Article 11 of the Convention have acquired the following total added value there:

Description of the goods supplied	Total added value acquired outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey ⁴
(Place and date)	
(Address and signature of the supplier; in addition, the name of the person signing the declaration has to be indicated in clear script)	

⁴ 'Total added value' shall mean all costs accumulated outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey, including the value of all materials added there. The exact total added value acquired outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey must be given per unit of the goods specified in the first column.

ANNEX 4: Long-term supplier's declaration form

Long-term supplier's declaration

The long-term supplier's declaration, the text of which is given below, must be made out in accordance with the footnotes. However, the footnotes do not have to be reproduced.

LONG-TERM SUPPLIER'S DECLARATION for goods which have undergone working or processing in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey without having obtained preferential originating status

I, the undersigned, supplier of the goods covered by this document, which are regularly supplied to¹ declare that:

1. The following materials which do not originate in the CEFTA Parties have been used in the CEFTA Parties, to produce these goods:

Description of the goods supplied ⁽²⁾	Description of non-originating materials used	Heading of non-originating materials used ⁽³⁾	Value of non-originating materials used ⁽³⁾⁽⁴⁾
Total value			

2. All the other materials used in the CEFTA Parties to produce these goods originate in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey;

3. The following goods have undergone working or processing outside CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey, in accordance with Article 11 of the Convention have acquired the following total added value there:

¹ Name and address of customer.

² When the invoice, delivery note or other commercial document to which the declaration is annexed relates to different kinds of goods, or to goods which do not incorporate non-originating materials to the same extent, the supplier must clearly differentiate them.

Example:

The document relates to different models of electric motor of heading 8501 to be used in the manufacture of washing machines of heading 8450. The nature and value of the non-originating materials used in the manufacture of these motors differ from one model to another. The models must therefore be differentiated in the first column and the indications in the other columns must be provided separately for each of the models to make it possible for the manufacturer of washing machines to make a correct assessment of the originating status of his products depending on which model of electrical motor he uses.

³ The indications requested in these columns should only be given if they are necessary.

Examples:

The rule for garments of ex Chapter 62 says that non-originating yarn may be used. If a manufacturer of such garments in Serbia uses fabric imported from Montenegro which has been obtained there by weaving non-originating yarn, it is sufficient for the Montenegrin supplier to describe in his declaration the non-originating material used as yarn, without it being necessary to indicate the heading and value of such yarn. A producer of iron of heading 7217 who has produced it from non-originating iron bars should indicate in the second column 'bars of iron'. Where this wire is to be used in the production of a machine, for which the rule contains a limitation for all non-originating materials used to a certain percentage value, it is necessary to indicate in the third column the value of non-originating bars.

⁴ Value of materials means the customs value at the time of importation of the non-originating materials used, or, if this is not known and cannot be ascertained, the first ascertainable price paid for the materials in one of the CEFTA Parties. The exact value for each non-originating material used must be given per unit of the goods specified in the first column.

Description of the goods supplied	Total added value acquired outside the CEFTA Party, [the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey]; ⁵
	Total value:

This declaration is valid for all subsequent consignments of these goods dispatched from.....

to.....(6).

I undertake to inform.....(1) immediately if this declaration is no longer valid.

.....
(Place and date)
.....
.....
.....

(Address and signature of the supplier; in addition, the name of the person signing the declaration has to be indicated in clear script)

⁵ Total added value' shall mean all costs accumulated outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey, including the value of all materials added there. The exact total added value acquired outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey must be given per unit of the goods specified in the first column.

⁶ Insert dates. The period of validity of the long-term supplier's declaration should not normally exceed 12 months, subject to the conditions laid down by the customs authorities of the country where the long-term supplier's declaration is made out.

